

Sisekaitseakadeemia
Politsei- ja piirvalvekolledž

Liane Stepanov

KARISTUSSEADUSTIKU §-S 264 SÄTESTATUD
KURITEOKOOSSEISU- LOOMA JULM KOHTLEMINE
RAKENDAMINE PÕHJA PREFEKTUURI PRAKTIKAS 2007-2011

Lõputöö

Juhendaja:
Riina Jõesaar MA

Muraste 2013

LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Kolledž: Politsei- ja Piirivalvekolledž	Kuu ja aasta: mai 2013
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Karistusseadustiku §-s 264 sätestatud kuriteokoosseisu- looma julm kohtlemine rakendamine Põhja prefektuuri praktikas 2007-2011</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: Application practice of cruel treatment of animals from 2007-2011 in North Prefecture</p>	
Töö autor: Liane Stepanov	<p>Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas.</p> <p>Allkiri:</p>
<p>Lühikokkuvõte: Käesolev lõputöö kirjutati teemal “Karistusseadustiku §-s 264 sätestatud kuriteokoosseisu- looma julm kohtlemine rakendamine Põhja prefektuuri praktikas 2007-2011”. Lõputöö eesmärgiks oli anda ülevaade ja analüüsida, milline on looma julma kohtlemise kuriteokosseisu rakendamise praktika ning võimalusel esitada menetlejaile neid abistavaid ettepanekuid.</p> <p>Töös püstitati järgmised uurimisülesanded: uurida KarS §-s 264 sätestatud kuriteokoosseisu teoreetilist käsitlust; analüüsida Põhja prefektuuri menetluspraktikat looma julma kohtlemise kriminaalasjades; võimalusel teha menetlejaile neid abistavaid ettepanekuid.</p> <p>Uurimisülesannete täitmiseks teostas autor empiirilise uuringu, mille käigus viis läbi dokumentide vaatluse. Kriminaaltoimikute vaatluse tulemusena selgus, et aastatel 2007-2011 registreeriti PPA Põhja prefektuuris KarS § 264 tunnustel 30 juhtumit, millest 4 on jõudnud kohtulahendini. 30-st kriminaalasjast 21 kriminaalasja lõpetati kohtueelses menetluses. 20-l korral on tegu kvalifitseeritud julmal viisil toime panduks, 9-l korral avalikus kohas toime panduks ja kahel korral on teo toimepanijaks isik, kes on looma suhtes lubamatu teo varem toime pannud.</p> <p>Töö käigus selgus, et neljas kriminaalasjas on tegu ebaõigesti kvalifitseeritud. Kahel korral on julma viisi kõrval jäetud tähelepanuta avaliku koha olemasolu ning kahel korral süüteokoosseisu objektiivse tunnusega on tegu kvalifitseeritud toimepanduna isiku poolt, kes on varem sellise teo toime pannud, kuigi menetluse käigus ei olnud teo toimepanijat kindlaks tehtud.</p>	
Võtmesõnad: õigushüve, loom, julm kohtlemine, avalik koht, avalik rahu, fauna	
Võõrkeelsed võtmesõnad: protected interests, animal, cruel treatment, public place, public peace, fauna	
Säilitamise koht: PPK raamatukogu	
<p>Kaitsmisele lubatud:</p> <p>Kolledži direktor: _____ Allkiri: _____</p>	
<p>Vastab lõputöö nõuetele:</p> <p>Juhendaja: _____ Allkiri: _____</p>	

SISUKORD

MÕISTETE JA LÜHENDITE LOETELU	4
SISSEJUHATUS	5
1. KARISTUSSEADUSTIKU §-S 264 SÄTESTATUD KURITEOKOOSSEIS- LOOMA JULM KOHTLEMINE	8
1.1 Kaitstav õigushüve	8
1.2. Süüteoosseisu objektiivsed tunnused	13
1.3. Süüteoosseisu subjektiivsed tunnused	19
2. KARISTUSSEADUSTIKU §-S 264 SÄTESTATUD KURITEOKOOSSEISU RAKENDAMINE PRAKTIKAS	22
2.1. Tomikute analüüs	22
2.2. Järeldused ja ettepanekud	31
KOKKUVÕTE	35
SUMMARY	37
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	38
TABELITE JA JOONISTE LOETELU	43
LISA 1. Kriminaaltoimikute vaatluse plaan	44

MÕISTETE JA LÜHENDITE LOETELU

MIS- Menetluseinfosüsteem

ALIS- Analüüsiinfosüsteem

KarS – Karistusseadustik¹ (Õigusaktide..., 04.04.2012)

PPA - Politsei- ja Piirivalveamet

LoKS – Loomakaitse seadus² (Õigusaktide..., 04.04.2012)

ELS – Eesti Loomakaitse Selts

KorS- Korrakaitse seadus³ (Õigusaktide..., 04.04.2012)

PPVS- Politsei ja piirivalve seadus⁴ (Õigusaktide..., 04.04.2012)

MSPCA- *Massachusetts Society for the Prevention of Cruelty to Animals*⁵

¹ Karistusseadustik 06.06.2001, jõustunud 01.09.2002- RT I 2002, 44, 284...RT I, 29.12.2011, 1;

² Loomakaitse seadus 13.12.2000, jõustunud vastavalt seaduse §-le 82- RT I 2001, 93, 566...RT I, 29.12.2011, 1;

³ Korrakaitse seadus 23.02.2011, välja otsitud Riigiteataja kodulehelt <https://www.riigiteataja.ee/akt/122032011004> 16.04.2012;

⁴ Politsei ja piirivalve seadus 06.05.2009, jõustunud 01.01.2010, osaliselt 01.01.2012 RT I 2009, 62, 405... RT I, 29.12.2011, 1, välja otsitud <www.riigiteataja.ee/akt/129122011028>, 16.04.2012;

⁵ Massachusetts Society for the Prevention of Cruelty to Animals. „What is Animal Cruelty?“, <www.mspca.org/programs/cruelty-prevention/animal-cruelty-information/> (18.03.2012);

SISSEJUHATUS

“Inimese tõeline headus võib avalduda oma absoluutses puhtuses ning vabaduses üksnes selle vastu, kes ei kujuta endast mitte mingisugust jõudu. Inimkonna tõeline moraalne eksam, see kõige põhilisem (mis on paigutatud nii sügavale, et meie nägemisvõime sinna ei ulatu) seisneb tema suhtumises nendesse, kes on antud tema meelevalla alla: loomadesse.”⁶

Autor valis lõputöö teemaks „Karistusseadustiku (KarS) §-s 264 sätestatud kuriteokoosseisu- looma julm kohtlemine rakendamine Põhja prefektuuri praktikas 2007-2011“ ajendatuna tähelepanust, mida avalikkus on pööranud loomade suhtes toime pandud süütegudele.

Põhjus valdkonda arendada on asjakohane, kuna meelelahutuslike koduloomade pidamine on viimasel ajal muutunud populaarsemaks. Seoses sellega on tekkinud ka kodanikepoolse pahameele suurenemine seoses loomade julma kohtlemisega. Kergekäelisemalt võetakse endale koduloom ja vahel ka sama kergekäeliselt käiakse temaga ümber.⁷

Eesti ühinemisel Euroopa Liiduga on viimasel aastakümnel populariseerunud ka lemmikloomade pidamine. Eesti taasiseseisvumise järel pöörati peredes suuremat tähelepanu esmavajaduste täitmisele, st toidu, riiete ja muu sellise muretsemisele, tänapäeva keskmises peres pööratakse aga enam tähelepanu vaimsele heaolule ning lemmikloomade pidamine on muutunud tavapäraseks.

Eraldi väärib tähelepanu, et 19. sajandi Inglismaal ja Ameerika Ühendriikides pandi alus loomakaitsele enne, kui lastekaitsele, aga tänapäeval on lastekaitse ja laste suhtes toimepandud kuritegude uurimine palju kaugemale arenenud, kui seda on loomade õiguste tagamine.⁸

Paljud loomakaitsega tegelevad vabatahtlikud organisatsioonid on teinud palju tööd selle nimel, et loomadele tagada põhiõiguste ja – vabaduste kaitse nagu inimestelgi, aga siia maani ei ole suudetud seda siiski teha, mis tekitab loomaarmastajate seas pahameelt.⁹

⁶ Kundera, M., “Olemise talumatu kergus”, (1984), <www.tsitaat.com/tsitaadid/teemad/loom> , (26.03.2013);

⁷ Eesti Loomakaitse Selts, „ELS lugu: Loomade julm kohtlemine on endiselt Eestis probleemiks“ (2011), <www.loomakaitse.ee/?q=node/939> (12.03.2012);

⁸ Kauber, M., “Sotsiaalhoolekande ajalugu”, (2012), Tallinna Ülikooli Pedagoogiline Seminar;

Politsei ja teised sisejulgeoleku tagamisega tegelevad asutused peavad ühiskonna arenguga pidevalt sammu pidama, olema piisavalt arenenud seal, kus on kodanikkond ja millist tulemust ootavad nemad.¹⁰ Sellele seab omad piirid seadus, millest menetleja juhindub looma suhtes toimepandud süütegude menetluses. Teemakäsitluses on probleemseks looma julma kohtlemise kuriteokoosseisuga kaitstav õigushüve, milleks on käesoleval ajal avalik rahu ja mitte looma tervis/heaolu.

Uurimuses keskendutakse Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) Põhja prefektuuris toime pandud KarS §-s 264 sätestatud kuriteokoosseisude käsitlemisele praktikas, kuna autori ametikoht asub Põhja prefektuuris ning ta loodab vastavalt töö tulemustele valdkonna menetlejaid ja tekkiva huvi korral isegi seaduseandjat abistada.

Autorile teadaolevalt ei ole Eestis käsitletavat teemat varem uuritud, kuid sarnasel teemal: “Koduvägivalla ja loomade väärkohtlemise vaheline seos Lõuna-Eestis”, on hetkel valmimas lõputöö Riin Tamme poolt.

Lõputöö eesmärgiks on anda ülevaade ja analüüsida, milline on looma julma kohtlemise kuriteokosseisu rakendamise praktika Põhja prefektuuris ning vajadusel esitada ettepanekuid sätete muutmiseks karistusseadustikus ning menetlejate töö lihtsustamiseks.

Uurimisülesanneteks on autor seadnud:

- Uurida KarS §-s 264 sätestatud kuriteokoosseisu teoreetilist käsitlust;
- Analüüsida Põhja prefektuuri menetluspraktikat looma julma kohtlemise kriminaalasjades;
- võimalusel teha ettepanekuid valdkonna menetlejaile ja seaduseandjale.

Töö uurimismeetoditeks on valitud karistusõiguslaste teoreetiliste seisukohtade analüüs ja Põhja prefektuuris menetletud kriminaalasjade vaatluse.

Lõputöö on jaotatud kaheks peatükiks.

Esimeses peatükis käsitletakse KarS §-s 264 sätestatud süüteokoosseisu teoreetilist analüüsi.

⁹ Great Ape Protection, “The Great Ape Project: Declaration on Great Apes” (2008), <www.greatapeproject.org/en-US> (12.03.2013), Refereeritud: MTÜ AUH, “Loomade õigused Eesti õigussüsteemis” <www.auh-auh.ee/artiklid/loomade_oigused.pdf>, (12.03.2013);

¹⁰ Karistusseadustiku ja selle muutmise seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu (931 SE, Riigikogu X koosseis) seletuskiri- www.riigikogu.ee;

Teises peatükis autor analüüsib aastatel 2007 kuni 2011 PPA Põhja prefektuuri poolt alustatud, lõpetatud ning lõpule viidud kriminaalasju.

Toimikutega tutvumiseks andis loa uurimistöõde kooskõlastamise komisjon 04.02.2013. a.

Lõpposas esitab autor järeldused ning teeb ettepanekuid.

1. KARISTUSSEADUSTIKU §-S 264 SÄTESTATUD KURITEOKOOSSEIS- LOOMA JULM KOHTLEMINE

1.1 Kaitstav õigushüve

Õigushüve on inimese ja ühiskonna olemasoluks ja normaalseks toimimiseks vajalik individuaalne või kollektiivne hüve, mida selle olulisuse tõttu tuleb õiguslikult kaitsta. Karistusõigus reageerib õigushüve kahjustamisele tagantjärele ja teeb seda põhjusel, et teiste õigusharude regulatiivne toime on ebapiisav – normi rikkumine on sedavõrd ränk, et normi stabiliseerimiseks ja normi kehtivuse kinnitamiseks on vaja kõige karmimaid sanktsioone.¹¹ Looma julma kohtlemise normi kaitstavaks õigushüveks on Eestis loetud avalikku rahu, kitsamalt avalikku julgeoleku osa- avalikku korda.¹²

Karistusseadustikus liigitub KarS § 264 peatüki 16 ehk avaliku rahu vastaste süütegude alla. Üldistavalt võib kokku võtta, et avaliku rahu all mõeldakse inimeste ühiselu aluseid, suhtlemiskorda ühiskonnas, mis eksisteerib sõltumata konkreetsest riigivõimust ja selle vormist ning mille eesmärk on tagada ühiskonnaliikmete turvalisus¹³. Mõistet avalik rahu kasutatakse siinkohal ka avaliku julgeoleku, avaliku korra ja avaliku võimu teostamise ühisnimetajana.¹⁴

Õigushüvena kaitstavat avalikku korda võib määratleda, kui tavadega, heade kommetega, normidega või reeglitega kinnistatud isikutevahelisi suhteid ühiskonnas, mis tagavad igapäevase avaliku kindlustunde ja võimaluse realiseerida oma õigusi, vabadusi ja kohustusi¹⁵. Kui karistusseadustiku jaos, mis käsitleb avaliku julgeoleku vastaseid süütegusid, on kuritegeliku ründe objektiks ühiskonnaliikmete julgeolek, siis avaliku korra vastaseid süütegusid käsitlevas jaos on kirjeldatud

¹¹ Sootak, J., "Eetilised valikud ja karistusõigus" (lk 3). Tartu Ülikool, <www.eetika.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1049957/Eetilised+valikud+ja+karistus%F5igus.pdf>, (04.04.2013)

¹² Karistusseadustik 06.06.2001, jõustunud 01.09.2002- RT I 2002, 44, 284... RT I, 29.12.2011, 1;

¹³ Aas, N. 2009. 16. Peatükk. Avaliku rahu vastased süüteod. Raamatus „Karistusseadustik. Kommenteeritud väljaanne. 3. Trükk“ (lk 659). Tallinn Kirjastus Juura;

¹⁴ *Ibid*, lk 659;

¹⁵ Aas, N., *Karistusseadustik: Kommenteeritud väljaanne* 3tr, (Tallinn: Juura, 2009), lk 684;

süütegusid, mis rikuvad paikapandud ühiselu reegleid, käitumisnormistikku ja mis on seetõttu ka kergemad ning vähem hukkamõistetavad. Võrreldes avaliku julgeolekuga, kui universaalse õigushüvega, sõltub avalik kord ka rohkem konkreetsest ühiskonnast ja selle väärtushinnangutest, mistõttu on sellevastaste rünnakute tuvastamiseks vajalik selgitada ka konkreetse ühiskonnas kehtivad käitumisreeglid ja selle erisused võrreldes teiste sootsiumidega.¹⁶

Süütekoosseisuga kaitstava õigushüve määratlemine on problemaatiline järgmistel põhjustel:

Tänapäeval peetakse vananenuks seisukohta, et loomapidamise keeld tuleneb asjaolust, et looma julm kohtlemine nüristab inimese kaastunnet kui inimeste omavaheliseks suhtlemiseks vajalikku ja loomulikku eeldust.¹⁷ Aas leiab, et tänapäeval seatakse esiplaanile loom ise, aga siiski mitte veel, kui personaalne õigushüve, vaid kui kultuuriliselt määratletud käitumisnorm, mida võib tõepoolest vaadelda ka osana avalikust korrast.¹⁸

Loomade kohtlemise teemal on diskuteeritud juba antiikajal. Ideel, et inimene võib loomi oma huvidele allutada, on kaks lähtekohta: Piibel ütleb, et inimene valitseb kõigi loomade üle; loomad ei räägi ja pole sama intelligentsed nagu inimesed. Esimene on usuküsimus, seega ei kuulu arutluse alla. Teine on absurdne, sest selle järgi võiksime ka beebisid, lapsi, puuetega inimesi ja rauku kohelda nagu loomi. Pealegi on loomad mõnes valdkonnas inimesest intelligentsemad: rändlindude orienteerumisvõime, kiskjate füüsilised ja meelelised võimed jne. Loomakaitsjad näevad loomadel viit vabadust: vabadust näljast ja janust; vabadust ebamugavustest; vabadust vigastustest, valust ja haigustest; vabadust hirmust ja kannatustest ning vabadust väljendada liigiomadust käitumist. Nagu eelpool nimetatud, on need loomakaitsjate, mitte loomaõiguslaste seisukohad. Loomaõiguslased pooldavad loomadele totaalset vabadust, mis tähendab, et kodulooma ja lemmiklooma pidamine hääbuks, sest loomad valiksid vabalt, kus nad elavad, mida söövad jne. Praegu on loom inimese omand, tulevikus oleks loom iseseisev indiviid, kes elaks koos inimesega omal vabal tahtel. Tulevikus ei ütleks keegi, et ta võttis koera vaid pigem, et koer otsustas tulla tema juurde elama, aga kauaks ta jääb, ei oska öelda.¹⁹

Loomakaitseseadus (LoKS) § 1 lg 1 p 1 sätestab järgmist: „Käesolev seadus reguleerib loomade kaitset inimese sellise tegevuse või tegevusetuse eest, mis ohustab või võib ohustada loomade

¹⁶ *Ibid*, lk 684;

¹⁷ I. Kant. Werke. Bd IV, lk 579. Refereeritud: Aas. N. 2009. § 264. Looma julm kohtlemine. Raamatus „Karistusseadustik. Kommenteeritud väljaanne. 3. Trükk“ (lk 692). Tallinn Kirjastus Juura;

¹⁸ Aas. N. 2009. § 264. Looma julm kohtlemine. Raamatus „Karistusseadustik. Kommenteeritud väljaanne. 3. Trükk“ (lk 692). Tallinn Kirjastus Juura;

¹⁹ Roots. S. „Loomade õigused“, ettekanne, (2012), lk 6;

tervist või heaolu.“²⁰ Seega on LoKS eesmärgiks loomade kaitsmine inimeste eest. LoKS sätted reguleerivad küllaltki konkreetselt, mil viisil tuleb loomi kaitsta, milline peab olema nende pidamiseks mõeldud ruum, kuid samas sätestab ka olukorrad, mil loomade vigastamine ning tapmine on lubatud.²¹

Kui võrrelda loomi kaitsvaid norme ning inimeste põhiõigusi kaitsvaid norme, siis grammatiliselt on need sarnased. Sõnastus pole küll identne, kuid sisuliselt on nii inimesi kui ka loomi kaitsvate normide mõtteks see, et tervist, elu ning füüsilist ja vaimset heaolu ei tohi ohustada. Samuti on seadustes karistused nii loomi kui ka inimesi kaitsvate normide rikkumise eest.²²

Suurem osa LoKS regulatsioonist käsitleb lemmikloomi ning põllumajandusloomi, kes on kellegi omandis. Seega võib loomade kaitsmise eesmärgiks olla loomade õiguste kaitsmise asemel eraomandi kaitse. Samas poleks sellisel juhul vaja eraldi loomi kaitsvaid sätteid, kuna asja- ja võlaõigusseaduse ning karistusseadustiku regulatsioon oleks piisav. Samuti ei ole kõik loomad kellegi omandis. Asjaõigusseaduse § 96 lg 4 kohaselt on looduslikus vabaduses olev metsloom peremehetu, samas kohalduvad LoKS-s sätestatud loomi kaitsvad normid ka peremehetutele metsloomadele. Vastuväiteks võib öelda, et ka peremehetud metsloomad on inimesele kasulikud, kuna loomade olemasolu tagab loodusliku tasakaalu. Seetõttu on inimene huvitatud, et ka metsloomad oleksid terved – neid ei vigastataks ja tapetaks ilma põhjuseta. Veelgi enam – metsloomade (jahiulukite) arvu üle peetakse arvestust ning sellest lähtudes määratakse arv, mitut ulukit on lubatud küttida (küttimeisimaht). Seega ei ole metsloomade (jahiulukite) puhul õigusaktide eesmärgiks mitte kaitsta loomade õigust elule, vaid hoida loomade arvukus teatud piirides.²³

Loomade vigastamise ning tapmise keeld kehtib ka lemmik- ja põllumajandusloomade omanikele. Samas ei mõjuta näiteks koduste lemmikloomade olemasolu looduslikku tasakaalu ning lemmikloomade pidamise eesmärk on pigem inimeste heaolu tagamine. Kui lemmikloomadel puudub aga oluline tähendus looduse kui terviku jaoks ning omaniku poolt oma looma vigastamine või tapmine pole ka lubamatu omandiõiguse kahjustamine, siis miks on see keelatud? Sellisel juhul ei peaks nõudma lemmikloomade tervise ja heaolu kontrollimisel tavapärasest käitumisest kõrvalekalde leidmisel viivitamata selle põhjuse välja selgitamist ning meetmete kasutusele võtmist lemmiklooma tervise ja heaolu parandamiseks. Ranged reeglid on kehtestatud loomade

²⁰ Loomakaitseseadus 13.12.2000, jõustunud vastavalt seaduse §-le 82- RT I 2001, 93, 566...RT I, 29.12.2011, 1

²¹ MTÜ AUH, “Loomade õigused Eesti õigussüsteemis” < www.auh-auh.ee/artiklid/loomade_õigused.pdf>, (12.03.2013), lk 4;

²² *Ibid*, lk 8;

²³ *Ibid*, lk 9;

hoiuruumidele, mis määravad nii ruumide minimaalse suuruse, kuid ka valgustusele ja temperatuurile kehtestatud normid. Kas sellest võib järeldada, et lemmik- ja põllumajandusloomadel on õigused, mida eelpool nimetatud õigusaktidega kaitstakse?²⁴

Lemmik- ja põllumajandusloomade õigusi võiks jaatada juhul, kui nende kaitse oleks absoluutne või kui erandid oleksid lubatud väga äärmuslikel juhtudel. Eesti õigusaktides kaitstakse loomi küll rangelt, kuna on kehtestatud täpne regulatsioon loomade heaolu tagamiseks, samas on seadustes väga palju erandeid, mille korral on lubatud nii loomade vigastamine kui ka tapmine. Näiteks loomkatsete puhul on lubatud loomadel nii valu, kannatuste kui ka vigastuste tekitamine ning pärast katse läbiviimist on lubatud looma tapmine. Seega on katseloom lihtsalt katse läbiviimise vahend, kes sarnaneb asjaga, mitte ei ole tegemist põhiõigusi omava elusolendiga.²⁵

2008. aastal toimus kaks sündmust, mis on seotud loomade ning looduse õiguste tunnustamisega. 28.09.2008.a võeti Ecuadoris vastu uus põhiseadus, millega anti loodusele konkreetsed õigused. Ecuadori uus põhiseadus sisaldab eraldi peatükki looduse õiguse kohta ning selle kohaselt on loodusel õigus eksisteerida ja säilida, riigil on kohustus kõrvaldada või vähendada negatiivset keskkonnamõju, riik peab võtma kasutusele meetmed tegevuste piiramiseks, mis võivad tuua kaasa liikide väljasuremise ning riigil on kohustus motiveerida inimesi loodust kaitsma.²⁶

Hispaania parlamendi keskkonna-, põllumajandus- ja kalanduskomisjon toetas 25. juunil 2008. a toimunud hääletusel "Inimahvi projekti" ettepanekut, mille kohaselt šimpansitel, bonobodel, gorilladel ja orangutanidel on õigus elule, vabadusele ja kaitsele piinamise eest. „Inimahvi projekt“ ehk „*Great Ape Project*“ on seadnud enda eesmärgiks kõigi inimahvide (sh inimeste) võrdsustamise. Peale inimese on ka kõigil teistel inimahvidel mõtlemisvõime, eneseteadvus ja tundeelu. Seetõttu peaksid inimahvidel olema ka inimestega sarnased õigused.²⁷

Tulles lähemale Eestile ja tutvudes Soome Vabariigi Karistusseadustikuga (*Criminal Code of The Republic of Finland*), siis võib sarnaselt Eestile märgata, et ka Soome Karistusseadustikus on looma julma kohtlemise õigusnorm (*Animal welfare offence* ja *Petty animal welfare offence*) liigitatud avaliku rahu vastaste süütegude peatüki alla (*Offences against public order*) ning on sõnastatud järgmiselt: „Inimene, kes tahtlikult või raske hooletusega, vägivalla kasutamisega, ülemäärase

²⁴ *Ibid*, lk 9;

²⁵ *Ibid*, lk 10;

²⁶ Constitution of the Republic of Ecuador, last updated 31.01.2011, Published in the Official Register 20.10.2008, <pdba.georgetown.edu/Constitutions/Ecuador/english08.html> (12.03.2013);

²⁷ Great Ape Protection, "The Great Ape Project: Declaration on Great Apes" (2008), <www.greatapeproject.org/en-US> (12.03.2013);

koormamisega, võimatusega pakkuda vajalikku toitu või muul viisil rikub Loomade heaolu akti nr 274/ 1996 või sätet, mis on välja antud selle alusel; Loomade transportimise akti nr 1429/1996 või sätet, mis on selle alusel välja antud; Nõukogu määruse (EC) nr 1/2005 lisa I, mis sätestab loomade kaitse transportimisel ja sellega seonduvatel toimingutel või sätet, mis on välja antud selle alusel ja direktiive 64/432/EEC ja 93/119/EC ja määruse (EC) nr 1255/97, kohtleb looma julmalt või muul viisil põhjustab mitte vajalikke kannatusi, valu või ängistust, karistatakse looma heaolu vastase ründe toimepanemise eest...“ Seega võib eeldada, et ka Soomes lähtutakse sarnastest seisukohtadest õigushüve kaitsmisel, kuigi võib märgata erisust, et lemmiklooma healuvastane rünne on leebema karistusega (rahaline karistus), kui üleüldine loomade healuvastane rünne (rahaline karistus või kuni kaks aastat vangistust). Samuti võib õigusnormide pealkirjadest välja lugeda, et sellega kaitstakse mitte ainult avalikku korda vaid ka loomade heaolu (*welfare*).²⁸

Kontrastina Soome Vabariigi kõrvale saab uurida ka Vene Föderatsiooni Karistusseadustiku (*The Criminal Code Of The Russian Federation*) looma julma kohtlemise normi. Venemaa karistusõiguses loetakse looma väärkohtlemise õigusnormi kaitstavaks õigushüveks sarnaselt Eestile ja Soomele avalikku korda, täpemalt öeldes avalikke ja üldtuntud moraalinorme, kuid lisaks sellele ka inimese tervist (*Crimes Against Human Health and Public Morality*). Vene Föderatsiooni Karistusseadustikus on looma julma kohtlemise seadusesäte sõnastatud järgmiselt: „Looma julm kohtlemine, millega on kaasnenud looma vigastus või surm, kui see on toime pandud kuritahtlikul või omakasu motiivil või sadistlike meetodite kasutamisega või alaealise nähes, on karistatav...“ Sama peatüki alla on liigitatud lisaks looma julma kohtlemise normile näiteks veel ka sellised normid nagu: alaealisele vägivalda eksponeerimine; prostitutsiooni vahendamine; laibarüvetamine; narkootilise või psühhotroopse aine ebaseaduslik käitlemine jms, millest võib järeldada, et kaitstavaks õigushüveks lisaks avalikule korrale on ka inimeste tervis, kitsamalt nende psüühika. Koosseisutunnusena on eraldi looma julma kohtlemise koosseisu sisse toodud asjaolu, et keelatud on igasugune lapse nähes loomale vigastuste tekitamine või tapmine, mis näitab, et eriliselt on tahetud kaitsta lapse tervist ja vaimset arengut.²⁹

Nii nimetatud loomi kaitsvad seadused tihti ei arvesta looma bioloogilisi ja sotsiaalseid vajadusi. *Massachusetts Society for the Prevention of Cruelty to Animals* (MSPCA) saab igapäevaselt

²⁸The Criminal Code of Finland, jõustunud 1889, välja otsitud kodulehelt Legislationline, <legislationline.org/documents/section/criminal-codes>, 12.03.2013;

²⁹ The Criminal Code Of The Russian Federation, jõustunud 13.06.1996, välja otsitud kodulehelt Legislationline: <legislationline.org/documents/section/criminal-codes>, 12.03.2013;

kõnesid inimestelt, kes peavad mõnda tegu looma suhtes julmaks, kuid, mis ei ole tegelikult seadusevastane. Üks kõige tavalisem teade on, et koer on ööpäevaringselt, seitse päeva nädalas, 52 nädalat aastas aheldatud ketiga koerakuudi kluge. Koer on toidetud ja joogiga korralikult varustatud ning heas füüsilises seisukorras; aga tema ainuke kontakt teise elusolendiga on see, kui tema omanik täidab ta põhilisi füüsilisi vajadusi. See koer- nagu enamus koerasid- ihkab seltsi järele ja seetõttu nutab vahetpidamata kuna ta elab peaaegu täielikus sotsiaalses isolatsioonis. Loomakaitsjatele kõlab see äärmise julmusena, aga ühtegi seadust sellega ei rikuta. Tehniliselt ja seaduslikult ei saa siin selle looma abistamiseks midagi ette võtta.³⁰

Loomõiguslaste kurvastuseks seadused, mis kaitsevad inimeste tundeelu enne, kui loomade bioloogilisi ja sotsiaalseid põhivajadusi, ei tunneta loomade kannatuste raskusastet.³¹

1.2. Süüteoosseisu objektiivsed tunnused

LoKS § 2 lg 1 järgi on loom imetaja, lind, roomaja, kahepaikne, kala või selgrootu. Ei ole oluline, kas loom on kodustatud või kodustamata (metsik). Looma põhjuseeta tapmine on tema hukkamise seadusliku aluseta. Viimane võib seisneda looma küttimises, kodulooma tapmises majanduslikul eesmärgil (lihaks), haige mets- või kodulooma hukkamises, looma hukkamisel religioosel eesmärgil jms eesmärgil vastavalt LoKS'le. Jahiuluki surmamine on ettenähtud Jahiseaduse §-s 26. Looma piinamine on tema järjepidev või suurt valu põhjustav kehaline väärkohtlemine.³²

Lubamatut tegu looma suhtes on defineeritud LoKS §-s 4 lg 1, mille järgi on selleks looma hukkamist, vigastamist või talle valu ja välditavaid füüsilisi ja vaimseid kannatusi põhjustav tegu, nagu looma sundimine talle üle jõu käivatele pingutustele, loomavõitluse korraldamine, looma hülgamine või abitusse seisundisse jätmine, loomale kannatusi põhjustav aretustegevus ja muu sarnaste tagajärgedega tegu, mis ei ole tingitud looma ravimisest, muust veterinaarsest menetlusest ega hädaolukorrast, välja arvatud loomakaitseseaduse käesoleva § 10 lõikes 1 nimetatud juhud ja käesoleva seaduse nõuetele vastavad loomkatsed.³³ Nii ei ole keelatud looma igasugune tapmine. Sellistel juhtudel tuleb valida hukkamisviis, mis põhjustab loomale võimalikult vähe füüsilisi ja

³⁰ Massachusetts Society for the Prevention of Cruelty to Animals. „What is Animal Cruelty?“, <www.mspca.org/programs/cruelty-prevention/animal-cruelty-information/> (18.03.2012);

³¹ *Ibid*;

³² Sootak, J. ja Pikamäe, P., *Karistusseadustik: Kommenteeritud väljaanne* 3tr, (Tallinn: Juura, 2009), lk 477, 693;

³³ Loomakaitseseadus 13.12.2000, jõustunud vastavalt seaduse §-le 82- RT I 2001, 93, 566...RT I, 29.12.2011, 1

vaimseid kannatusi. Ka on lubatud looma hukkamine religioosel eesmärgil. See peab toimuma kägiveeni ja trahhea läbilõikamise teel ning järelevalveametniku juuresolekul.³⁴

KarS §-s 264 sätestatud kuriteo objektiivse koosseisu moodustab:

- looma suhtes lubamatu teo toimepanemine avalikus kohas;
- looma suhtes lubamatu teo toimepanemine julmal viisil;
- looma suhtes lubamatu teo toimepanemine, kui isikut on sellise teo eest varem karistatud.

Viimane koosseisutunnus lisati 15.03.2007 jõustunud seadusemuudatusega.³⁵

Objektiivne süüteoosseis ehk süüteoosseisu objektiivsed tunnused hõlmavad KarS §-s 264 sätestatud kuriteoosseisu puhul tegu- looma suhtes lubamatu teo toimepanemine, teomodaliteete-avalik koht või julm viis, teobjekti- avalik rahu³⁶. Kuna tegemist on formaalse süüteoga, siis ei ole nõutav tagajärje saabumine, st looma tegelikke kannatusi ei ole vaja tuvastada, piisab sellest, kui ei jälgita vastavasisulist kultuuriliselt määratletud käitumisnormi.³⁷

Tegu, kui süüteoosseisu tunnus, on välistatud, kui sellel puudub inimekäitumise kvaliteet. Tegu võib seisneda aktiivses käitumises ehk tegevuses ning passiivses käitumises ehk tegevusetuses.

Teomodaliteedid kirjeldavad olukorda, milles tegu koosseisupäraselt peab aset leidma, näiteks looma julma kohtlemise puhul süüteo koht- avalik koht, viis- julm viis.

KarS § 264 lg 1 p 2 nõuab, et looma suhtes lubamatu tegu oleks toime pandud avalikus kohas. Avaliku koha mõiste all sarnaselt käsitlusega KarS § 262 ja § 263 mõistes, piisab sellest, kui süüteoga mitteavalikus kohas häiritakse juhuslikke, asjasse mittepuutuvaid kolmandaid isikuid. Näiteks, kui looma hädakisa kostub asjasse mittepuutuvate isikuteni. Avalikuks loetakse selline koht, kuhu on ligipääs ka kolmandatel isikutel, kes pole õigusrikkujaga isiklikult seotud. Kohtupraktikas on siiski aktsepteeritud ka võimalust, et avaliku korra rikkumist saab toime panna mujal, kui avalikus kohas, isegi isiku kodus, kui seal alguse saanud tüli kasvab üle avaliku korra rikkumiseks kohalolevate majaelanike rahu häirimise teel. Avaliku korra rikkumise toimepanemise võimalikkust on kohtupraktikas mõõndud ka nt vanglas või tellimust täitvas taksos, millesse samuti

³⁴ *Ibid*;

³⁵ Aas, N. 2009. 16. Peatükk. Avaliku rahu vastased süüteod. Raamatus „Karistuseseadustik. Kommenteeritud väljaanne. 3. Trükk“ (lk 693). Tallinn Kirjastus Juura;

³⁶ Sootak, J. ja Pikamäe, P., *Karistuseseadustik: Kommenteeritud väljaanne* 3tr, (Tallinn: Juura, 2009), lk 68;

³⁷ Aas, N., *Karistuseseadustik: Kommenteeritud väljaanne* 3tr, (Tallinn: Juura, 2009), lk 692;

puudub juurdepääs määratlemata hulgal isikutel, samuti isiku töökohas, vaatamata sellele, et õigusrikkumise ajal ei viibi seal kolmandaid isikuid. Selleks, et kvalifitseerida mitteavalikus kohas asetleidnud tegusid avaliku korra rikkumisena, tuleb tuvastada, et sellega häiriti juhuslikke, asjasse mittepuutuvate isikute rahu või, et teo järelmid ulatusid avalikku kohta ja kahjustasid seeläbi avalikku korda.³⁸

Järgnevalt looma julma kohtlemise mõiste sisust.

Tartu Ringkonnakohus leiab, et looma kohtlemisel julmal viisil tuleb tuvastada toimepanija eriline hoolimatus looma tervise ja heaolu vastu. Brutaalsus ja eriline hoolimatus looma elu vastu või soov kestvate kannatuste põhjustamises loomale käesoleval juhul aga süüdistatava tegevuses veenvalt ei avaldu. Kohtupraktikast ja õiguskirjandusest tulenevalt on julmal viisil toimepandud teo sisustamisel arvestatud olukorda, kus süüdistatav endale toimuvat teadvustades tegutsebki äärmuslikult, so julmalt.³⁹ Julm viis väljendab põhimõttelist ja erilist hoolimatust looma tervise ja heaolu vastu.⁴⁰ See võib avalduda teos, näiteks looma piinamises, st loomale järjepidevas või suurt valu põhjustanud tegevuses, või ka teo motiivides, nt looma julm kohtlemine enda või teiste lõbustamiseks.⁴¹

Õiguskirjandusest leiame tänapäeval eelkõige julma viisi tõlgendamist isikuvastaste kuritegude uurimisel. Autor leiab aga, et mõnel määral saab seda käsitleda ka loomade suhtes toime pandud väärkohtlemiste puhul kuna ka loomad tunnevad valu. Iga kuriteo puhul tuleb julma viisi olemasolu otsustada eraldi, sest kuriteo asjaolud ei ole kunagi täpselt samad. Samuti ei saa ka igasugust isikuvastases kuriteos kohaldatavat julma viisi kasutada looma julma kohtlemise puhul ent järgnev annab ettekujutuse, mil moel õiguskirjanduses tõlgendatakse julma viisi.

Käesoleval ajal loetakse karistusõiguses piinav viis tapmisteo iseloomustavaks omaduseks, ning see kuulub teo objektiivsesse koosseisu. Lisaks mõrva tunnusele näeb KarS § 122 vägivallateona ette piinamise, mille kohaselt on piinamiseks järjepidev või suurt valu põhjustanud kehaline väärkohtlemine. Piinamisega saab tegu olla nii ühekordse teona, kui see tekitab tavaliselt suuremat

³⁸ Aas, N. 2009. 16. Peatükk. Avaliku rahu vastased süüteod. Raamatus „Karistusseadustik. Kommenteeritud väljaanne. 3. Trükk“ (lk 685, 686). Tallinn Kirjastus Juura;

³⁹ Riigikohus, „Kuriteo- ja väärteoasjad - Riigikohus“ (2011), <[www.google.ee/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.riigikohus.ee%2Fvfs%2F1259%2FKaristusoiigus_Kriminaalmenetlus_Vaarteomenetlus_TRT_TLN_ring2011.a.xls&ei=8PdGUEW_EeG_0QWYkiHACQ&usq=AFQjCNFS8XJp8M79tOheKYSgmEu_zNvKvA](http://www.riigikohus.ee/2Fvfs/2F1259/2FKaristusoiigus_Kriminaalmenetlus_Vaarteomenetlus_TRT_TLN_ring2011.a.xls&ei=8PdGUEW_EeG_0QWYkiHACQ&usq=AFQjCNFS8XJp8M79tOheKYSgmEu_zNvKvA)> (18.03.2012);

⁴⁰ *Ibid*, lk 694;

⁴¹ 931 SE, Riigikogu X koosseis, ref Aas, N., *Karistusseadustik: Kommenteeritud väljaanne* 3tr, (Tallinn: Juura, 2009), lk 694;

valu ja piinamine võib olla ka järjepidev, kus piinamise üksikud teod peavad moodustama ühtse olukorra.⁴²

Julm viis võib aga lisaks eeltoodule kirjeldada ka toimepanijaga seotud tunnuseid nagu tapmise motiivi, selle eesmärgi ja teoga kaasnevaid tegusid.⁴³ Julmuseks on eriline hoolimatus inimelu ja inimkeha väärkuse ja väärtuse vastu ja kui pannakse toime ebainimlikud toimingud tapmisel. Kui kannatanu suhtes on ilmutatud põlgust, ning on tekitatud jõhkraid ja moonutavaid vigastusi, siis on tegemist julmal viisil tapmisega. Karistust raskendava asjaoluna käsitletakse erilist julmust, kui teos väljendub süüdlase soov nautida või kasutada jõhkrat vägivalda ning sellega väljendub hoolimatus kannatanu suhtes.⁴⁴ Julmaks viisiks on riigikohus lugenud tapmisteos sellisteks asjaolude esinemist, nagu kannatanule põhjendamatuult jõhkrate ja moonutavate vigastuste tekitamist.⁴⁵ Samu printsiipe on Riigikohus rõhutanud korduvalt veel mitmetes oma lahendites.⁴⁶

Üks definitsioon, millest lähtuvad juristid ja õiguskaitseorganite ametnikud, on välja toodud Black'i Õigussentsüklopeedias (*Black's Law Dictionary*): "Julmus loomade suhtes. Füüsilise valu, kannatuste või surma põhjustamine, kui see pole teostatud eesmärgil trennida või distsiplineerida või toidu saamiseks või, et vabastada loom ravimatust kannatamisest, vaid on tehtud pelgalt spordi eesmärgil, rahuldamiseks julma ja kättemaksuhimulist tuju hoolimatust ükskõiksusest looma valu suhtes."⁴⁷

Kui küsida loomakaitsjatelt, kas jahipidamine, härjavõitlus ja muu loomi kaasav tegevus, on julm, saab vastuseks "jah". Kui küsida sama küsimus nendelt, kes ise osalevad sellistes tegevustes, saab vastuseks "ei". Igaüks näeb asju enda maailmavaatest tulenevalt. See dilemma on vaidlust tekitanud juba sellest ajast alates, kui loomakaitse alguse sai.⁴⁸

⁴² J. Sootak, lk 89 ref Schmidt, I., "Tapmine kvalifitseeritud asjaoludel" (Tartu Ülikool 2012), <dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/26705/Schmidt_Indra.pdf.txt?sequence=3>, (18.03.2013)

⁴³ J. Sootak, P. Pikamäe. Karistusseadustik. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura, 2009, lk 365;

⁴⁴ J. Sootak, P. Pikamäe, lk 242 ref *Ibid*;

⁴⁵ RKKK 14.03.2007. a kohtuotsus nr 3-1-1-114-06 ref *Ibid*;

⁴⁶ Schmidt, I., "Tapmine kvalifitseeritud asjaoludel" (Tartu Ülikool 2012), <dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/26705/Schmidt_Indra.pdf.txt?sequence=3>, (18.03.2013);

⁴⁷ Massachusetts Society for the Prevention of Cruelty to Animals. „What is Animal Cruelty?“, <www.mspca.org/programs/cruelty-prevention/animal-cruelty-information/> (18.03.2012);

⁴⁸ *Ibid*;

Teo objekt on välismaailma osa, mille vastu on tegu suunatud. Teo objekt võib olla inimene, asi või ka mittemateriaalne nähtus nagu riigi au.⁴⁹ Töös käsitletava koosseisu puhul saame rääkida, et teo objektiks on avalik rahu, mida rikutakse läbi loomale kannatuste põhjustamise.

Tagajärg on teost tingitud ning sellest ajaliselt ja ruumiliselt eraldatud mõju välismaailmale, teost tingitud muudatus välismaailmas või ootuspärase muudatuse ärajäämine. Looma suhtes lubamatu teo kuriteokoosseisu puhul küll ei ole nõutav tagajärje saabumine, kuid olenevalt kuriteo asjaoludest, võib tagajärg siiski saabuda looma surma või looma vigastuste näol. Kuna, aga koosseisu näol on tegemist avaliku rahu vastase süüteoga, siis õiguslikult tagajärjena saabunud surm või vigastused koosseisu tunnuste täitmiseks ei oma tähtsust. Tagajärg, kui seda üldse nii saab nimetada, on ühiskonnaliikme(te) häiritus, mille ulatust mõõta ei saa, ent ka formaalsele süüteo võib järgneda tagajärg, mis ei ole küll koosseisutunnus, kuid millega tekitatud kahju tuleb tõendada ja hüvitada.⁵⁰

Ka põhjuslik seos tuvastatakse ekvivalentsusteooria alusel. Selle kohaselt on põhjuslik seos olemas, kui tegu on tagajärje saabumise eeldus, st ilma selleta ei oleks tagajärge saabunud. KarS §-s 264 sätestatud kuriteokoosseisu puhul loetakse põhjuslikuks seoseks tagajärje ja teo vahel asjaolu, et looma suhtes lubamatu teo toimepanemise tulemusel saabub tagajärg, inimeste moraalne häiritusseisund. Tegu tunnustatakse saabunud tagajärje vajalikuks tingimuseks siis, kui tegija hoidumise korral sellest tegevusest ei oleks tagajärg saabunud.⁵¹

Subjekt on teo toimepanija ehk tegija. Kuigi KarS § 12 lg 2 (süüteokoosseisu objektiivsed tunnused) subjekti ei nimeta, on see siiski vaieldamatult objektiivse süüteokoosseisu tunnus, küll ainult erisubjekti ja omakäelise süüteo subjekti tunnusena. KarS §-s 264 kuriteokoosseisus on käsitletud subjektidena isikud, keda on varem karistatud sellise teo eest ehk isik kellel on kehtiv karistus looma suhtes lubamatu teo toimepanemise eest ning, kui looma julma kohtlemise on toime pannud juriidiline isik.⁵²

Esmakordselt looma suhtes toime pandud lubamatu tegu on karistatav väärteona LoKS § 66² järgi, kus on kirjeldatud väärteokoosseis- looma suhtes lubamatu teo toimepanemine. Erinevalt enne

⁴⁹Riigikohtu lahend nr 3-1-1-16-02, 2002, välja otsitud Riigikohtu kodulehelt <http://www.riigikohus.ee/?id=11&tekst=123240400> 12.03.2013;

⁵⁰ *Ibid*;

⁵¹ Sootak, J. ja Pikamäe, P., *Karistusseadustik: Kommenteeritud väljaanne* 3tr, (Tallinn: Juura, 2009), lk 68-70

⁵² *Ibid*, lk 71;

15.03.2007 jõustunud seadusemuudatusest piisab praeguses sõnastuses antud koosseisutunnuste täitmisest nii eelnevast kustumata väärteo- kui kuriteokaristusest.⁵³

KarS §-s 264 sätestatud kuriteokoosseis on nn prejuditsiooniga koosseis, mis tähendab nende normide puhul on seadusandja otsustanud, et teistkordne teo toimepanek väärrib teo kvalifitseerimist kuriteoks ja väärteokaristuse asemel on kohane kriminaalkaristus. On vaieldav, kas taoline isikuliste parameetrite alusel toimuv teo klassifitseerimine vastab teokaristusõiguse põhimõtetele, sest prejuditsiooni puhul seotakse tegu isikuga ning arvestatakse edaspidi süüteo määratlemisel. Just see eelnev väärtegu võimaldab sama süüteo uuestitoimumisel ja selle eest karistamisel seda juba kuriteo tasandile tõsta, tegu iseenesest on aga endine, mistõttu on eelnev tegu sisuliselt käsitatav kui raskendav asjaolu. Kehtivas õiguses on prejuditsiooniga koosseisud leitud praegu siiski vajalikud olevat.⁵⁴

Siinkohal on oluline teada, et väärteo eest kohaldatav karistus kustub karistusregistrist, kui väärteo eest mõistetud või määratud rahatrahvi tasumisest, aresti kandmisest või üldkasuliku töö sooritamisest on möödunud üks aasta; isiku suhtes psühhiaatrilise sundravi lõpetamisest või nooremale kui kaheksateistaastasele isikule mõjutusvahendi kohaldamise lõpetamisest on möödunud kaks aastat; isiku suhtes sõltuvusravi kohaldamise lõpetamisest on möödunud kaks aastat; kuriteo eest mõistetud rahalise karistuse ja sundlõpetamise otsuse täitmisest on möödunud kolm aastat; tähtajalisest vangistusest või rahalisest karistusest tingimisi vabastamise korral määratud katseaja lõppemisest on möödunud kolm aastat; üldkasuliku töö sooritamisest on möödunud kolm aastat; kuni kolmeaastase vangistuse ärakandmisest on möödunud viis aastat ja otsuse täitmine on aegunud vastavalt karistusseadustiku §-le 82. Lisakaristus kustutatakse karistusregistrist pärast lisakaristuse ärakandmist. Registrisse kantud karistusandmete kustutamise tähtaeg algab: põhi- ja lisakaristuse ärakandmisest ja armuandmisotsuse jõustumisest. Kui süüdimõistetud isik on saadetud karistust kandma enne katseaja möödumist, kustutatakse tema karistusandmed, kui karistuse kandmiselt vabanemise päevast on möödunud üldkorras arvatav kustutamistähtaeg. Kui isik on karistusest vabastatud enne tähtaega või kui karistus on asendatud teist liiki karistusega, siis arvutatakse tema karistusandmete kustutamise tähtaega tegelikult kantud karistusest lähtudes. Kui isik paneb enne karistusandmete kustutamise tähtaja möödumist toime uue kuriteo, siis eelmise kuriteo eest mõistetud karistuse andmete kustutamise tähtaja kulgemine katkeb. Tähtaega arvutatakse viimase kuriteo eest mõistetud põhi- ja lisakaristuse ärakandmisest kõigi

⁵³Sootak, J. ja Pikamäe, P., *Karistusseadustik: Kommenteeritud väljaanne* 3tr, (Tallinn: Juura, 2009), lk 693;

⁵⁴Raudvere, P., *Väärteokoosseis Eesti karistusõiguses*, Magistritöö (Tartu Ülikool, 2009), lk 31;

kuritegude eest. Kui isik paneb enne karistusandmete kustutamise tähtaja möödumist toime uue väärteo, siis eelmise väärteo eest mõistetud karistuse andmete kustutamise tähtaja kulgemine katkeb. Tähtaega arvutatakse viimase väärteo eest mõistetud põhi- ja lisakaristuse ärakandmisest kõigi väärtegude eest.⁵⁵

Korduv ja jätkuv süütegu on toime pandud osategude toimepanemise ajal. See algab esimese osateo (KarS § 264 puhul siis LoKS §-s 66² sätestatud süüteo esimesel korral) jõudmisega katsestaadiumi ning lõpeb viimase teo toimepanemise lõpetamisega.⁵⁶ Seega, et KarS §-s 264 lg 1 p 1 nõutud kuriteokoosseis oleks täidetud, peab kuriteo subjektiks olema isik, kellel on eelnevalt kustumata LoKS §-s 66² sätestatud väärteo eest mõistetud karistus või KarS §-s 264 sätestatud kuriteo eest mõistetud karistus ehk see tähendabki, et isik on eelnevalt sellise teo toimepanemise eest karistatud, aga eelnev karistus peab olema sel juhul kehtiv. Samuti nõuab KarS § 264 lg 2 teo toimepanijana erilise isikutunnusena juriidilise isiku olemasolu.

KarS § 14 sätestab juriidilise isiku karistamise alused. Juriidiline isik osaleb kriminaalmenetluses füüsilise isiku- organi liikme, juhtivtöötaja või päeva esindaja kaudu. Eriti oluline on asjaolu, et menetluses tuleb ennekõike tuvastada, et teo füüsilisest isikust toimepanija tegutses juriidilise isiku huvides. St, et juriidilise isiku huvide olemasoluta poleks füüsiline isik üldse tegu toime pannud.⁵⁷ Looma julma kohtlemise kuriteos võib olla olukorraks, kus tuleb kõne alla juriidilise isiku vastutus, näiteks selline, kus loomakasvatases tapetakse julmal viisil mitmeid loomi varalise kasu saamise eesmärgil (piimakarja kasvatused, karusloomade kasvatused, loomaaiad jms).

1.3. Süüteokoosseisu subjektiivsed tunnused

Süüteokoosseisu subjektiivsed tunnused on tahtlus või ettevaatamatus. Seaduses võib olla ette nähtud motiiv, eesmärk või muu süüteokoosseisu subjektiivne tunnus.⁵⁸

Subjektiivsest küljest eeldab KarS §-s 264 sätestatud koosseis tahtlust. Süüteokoosseis on täidetud, kui süüdlane pani teo toime vähemalt kaudse tahtlusega, aga kuritegu on võimalik toime panna ka otsese tahtluse või kavatsusega.⁵⁹

⁵⁵ Karistusregistri seadus (KarRS), 17.02.2011, jõustunud 01.01.2012, RT I, 29.12.2011, 1, välja otsitud <www.riigiteataja.ee/akt/129122011226>, 16.04.2012;

⁵⁶ Sootak, J., *Karistusseadustik: Kommenteeritud väljaanne* 3tr, (Tallinn: Juura, 2009), lk 63;

⁵⁷ Karistusseadustik 06.06.2001, jõustunud 01.09.2002- RT I 2002, 44, 284...RT I, 29.12.2011, 1;

⁵⁸ Karistusseadustik 06.06.2001, jõustunud 01.09.2002- RT I 2002, 44, 284...RT I, 29.12.2011, 1;

Üldjuhul on karistusseadustiku järgi kuriteona karistatav tegu, mis on toime pandud tahtlikult.⁶⁰ Et seda reguleeriv säte räägib üldiselt tahtlusest ilma tahtluse vorme eristamata on selge, et üldjuhul on ka KarS §-s 264 kuriteona karistatav tegu karistatav vähemalt kaudse tahtlusega toimepanduna.

KarS §-s 16 loetletud tahtluse kolmel vormil (kaudne ja otsene tahtlus ning kavatsetus) peab olema mingi praktiline eesmärk. Selgust toob eriosa koosseisude vaatlemine, kus lisaks ettevaatamatusdeliktidele, on ka otsest tahtlust või kavatsetust nõudvad süüteoosseisud. Selleks kasutatakse sõnastust "eesmärgil" kavatsetuse puhul ning "teadvalt" otsese tahtluse puhul, mis töös käsitletava normi sõnastuses puuduvad, seega piisab koosseisu täitmiseks kaudsest tahtlusest.⁶¹

On leitud, et Eesti kohtuotsustes on süüteoosseisu subjektiivsete tunnuste, st tahtluse väljaselgitamine olnud paljasõnaline. Samuti ei saa eeldada, et kohus teeb lehekülgedepikkuseid tahtlust tõendavaid põhistusi. Ehkki tahtluse liik ei ole määravaks isegi karistuse määramisel, siiski tuleks vähemalt eristada kaudse tahtlust ja ettevaatamatust, mida samuti peetakse pigem haruldaseks, kui iga kohtuotsuse puhul selle eraldi väljatoomist.⁶²

Kavatsetuse puhul on oluline, et isik tahab toime panna süüteoosseisus kirjeldatud tegu. Kavatsetus on alati seotud teo põhitagajärgedega (KarS § 264 puhul avaliku rahu rikkumisena) ning mitte kunagi kõrvaltagajärgedega (loomale vigastuste põhjustamisega). Silmas tuleb pidada, et kavatsetuse puhul ei ole koosseisupärane tagajärg mitte ainult isiku teo eesmärgiks, vaid ühtlasi selleks sisemiseks põhjuseks, miks isik üldse teo toime paneb, s.o toimepanijat liikumapanevaks jõuks.⁶³ Sellest tulenevalt on kavatsetus võimalik ka selliste põhitagajärgede suhtes, mille saabumine on ebakindel (isiku psüühiline suhtumine: tagajärg võib saabuda aga võib ka jääda saabumata).⁶⁴

Motiiv on inimest süüteo toimepanemisele viinud sisemine põhjus, tegutsemisele või tegevusetuks jäämisele ergutav impulss. Motiiv on koosseisutunnus üksnes siis, kui see on seal otseselt ette nähtud. KarS § 264 puhul motiivi koosseisutunnusena ei kirjeldata ent karistuse mõistmisel on omakasu või muu madal motiiv süüd raskendav asjaolu.

⁵⁹ Aas, N., *Karistusseadustik: Kommenteeritud väljaanne* 3tr, (Tallinn: Juura, 2009), lk 694;

⁶⁰ Karistusseadustik 06.06.2001, jõustunud 01.09.2002- RT I 2002, 44, 284...RT I, 29.12.2011, 1;

⁶¹ P. Pikamäe. Kavatsetus, otsene ja kaudne tahtlus - kolmeliigiline tahtlus karistusseadustikus. *Juridica*, 2001, nr 7, lk 462 ref. Jõgi, M., "Tahtluse vormid ning nende eristamine teoorias ja praktikas". Tartu Ülikool, 2010, lk 8, <www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=52421/J%F5gi_Tahtluse+vormid.pdf>, (18.03.2013);

⁶² Jõgi, M., "Tahtluse vormid ning nende eristamine teoorias ja praktikas". Tartu Ülikool, 2010, lk 25;

⁶³ RKKK 3-1-1-81-06; 2006;

⁶⁴ Pikamäe, P., *Karistusseadustik: Kommenteeritud väljaanne* 3tr, (Tallinn: Juura, 2009), lk 92;

Erinevalt kavatsetusest on otsene tahtlus materiaalsetes deliktides üldjuhul seotud kõrvaltagajärgedega (loomale vigastuste tekitamisega KarS § 264 mõttes). Otsese tahtluse puhul on oluline, et isik teab kindlasti, et teo tulemusena saabub selline tagajärg, kuid viimane pole tema teo eesmärk.⁶⁵ Sellest saab töö aluseks oleva kuriteokoosseisu puhul rääkida üksnes siis, kui isik teab kindlasti, et looma julma kohtlemise tulemusena saab kahjustada ühiskonna rahu, ent ta siiski tegutseb muul eesmärgil, milleks võib olla näiteks lihtsalt haukuva, häälitseva looma vaigistamine.

Kaudne tahtlus on §-s 16 loetletud tahtluse liikide nõrgim vorm seetõttu, et erinevalt kavatsetusest ja otsesest tahtlusest ei pürgi toimepanija kaudse tahtluse puhul tagajärje saabumise poole, ega tunnetata seda ka kindlalt saabuvana, vaid jätab selle pigem juhuse hooleks.⁶⁶ Intellektuaalset elementi tähistavad kaudse tahtluse definitsioonis sõnad „peab võimalikuks“.⁶⁷ Viimane tähendab isiku sellist psüühilist suhtumist oma teosse, mille puhul materiaalsetes deliktides ei ole tagajärje saabumine kindel, vaid seda peetakse üksnes võimalikuks.⁶⁸ Looma julma kohtlemise kuriteo puhul tähendab kaudne tahtlus seda, et isik paneb looma suhtes lubamatu teo toime, kuid siiski ta ei tee seda kindla teadmisega õigushüve kahjustamisest, pigem on ta ükskõikne.

⁶⁵ *Ibid*, lk 93;

⁶⁶ *Ibid*, lk 94;

⁶⁷ *Ibid*, lk 93;

⁶⁸ *Ibid*, lk 93;

2. KARISTUSSEADUSTIKU §-S 264 SÄTESTATUD KURITEOKOOSSEISU RAKENDAMINE PRAKTIKAS

2.1. Tomikute analüüs

Üks lõputöö uurimisülesannetest on analüüsida Põhja prefektuuri menetluspraktikat looma julma kohtlemise kriminaalasjades. Eesmärgi täitmiseks viis autor KarS §-s 264 sätestatud kuriteokoosseisu kriminaalasjade vaatluse.

Lõputöö valimiks on PPA Põhja prefektuuris ajavahemikul 2007-2011 KarS §-s 264 sätestatud kuriteokoosseisu- looma julm kohtlemine- tunnustel alustatud ja alustamata jäetud kriminaalasjade toimikud. Uurimuse läbiviimiseks valiti ajavahemik 2007- 2011. a põhjusel, et 5- aastane ajavahemik võimaldab teha uurimuslikke järeldusi ning ühtlasi ei ulatu ka kaugesse minevikku, mis takistaks lugejale tänapäeva mõistes objektiivse ülevaate saamist. Politseiinfosüsteemid menetluseinfosüsteem (MIS) ja analüüsiinfosüsteem (ALIS) näitasid, et antud ajavahemikul on PPA Põhja prefektuuris registreeritud kokku 30 kriminaalasja, mis on piisav hulk, et saaks selle põhjal teha järeldusi.⁶⁹ Kriminaalasjad võib tinglikult jaotada kolmeks: alustamata jäetud, lõpetatud ja prokuratuuri saadetud kriminaalasjad.⁷⁰

Analüüsimiseks on vaadeldud kriminaaltoimikutes olevaid kriminaalmenetluse alustamata jätmise teatiseid, kohtuotsuseid, lõpetamise määruseid ja kriminaalmenetluse kokkuvõtteid. Eelpool loetletud dokumentides vaadeldakse, millistel tunnustel kriminaalmenetlus alustati, millistel tunnustel lõpetati, millistel juhtudel saadeti prokuratuuri ja milles seisnes looma julma kohtlemise tegu, samuti missuguseid sanktsioone või muid mõjutusvahendeid kohaldati teo toimepanijale.

KarS § 264 rakendamise praktika tutvustamiseks Eestis ja Põhja prefektuuris, esitab autor järgmised statistilised andmed:

⁶⁹ Politseiinfosüsteem ALIS;

⁷⁰ Politseiinfosüsteem MIS;

Tabel 1. KarS § 264 rakendamise praktika Eestis ja Põhja prefektuuris⁷¹

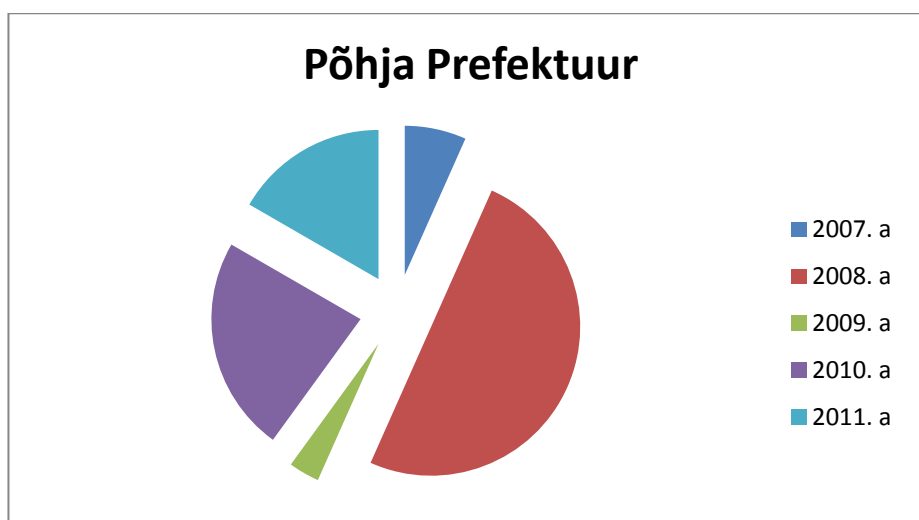
Satistiline näitaja	Eesti	Põhja prefektuur
Kriminaalasju kokku	122	30
Avastatud teo toimepanija	64	10
Prokuratuuri saadetud	57	13
Lõpetatud	-	21
Alustamata jäetud	-	2

Eestis alustati ajavahemikul 2007-2011 kokku 122 KarS § 264 sätestatud kuriteokoosseisuga kriminaalasja, millest ALIS'e andmetel avastati, st tehti kindlaks teo toimepanija 64 juhul, see on menetluste koguarvust ligikaudu 52% ja prokuratuuri saadeti 57 kriminaalasja, mis on koguarvust ligikaudu 48%. Põhja prefektuuri poolt on registreeritud 30 kuritegu, mis on kogu Eestis registreeritud kuritegudest ligikaudu 25%. Põhja prefektuuris on avastatud teo toimepanija 30-st menetlusest 10-s menetluses, see on umbes 30%. 30-st menetlusest prokuratuuri jõudis 13, mis on umbes 43%. Kui üle-Eesti on prokuratuuri jõudnud 48%, siis Põhja prefektuuris 43%, mis väga oluliselt ei erine. Natukene rohkem on märgata erinevust avastatud kuritegude vahel, milleks Eestis kokku on avastatud teo toimepanija 52% menetluste koguarvust, kui Põhja prefektuuris on see 30%.⁷²

Nagu juba eelpool kirjeldatud, siis Põhja prefektuuris on registreeritud ajavahemikul 2007-2011 30 KarS § 264 kuriteokoosseisu tunnustega kriminaalasja. Et neid arve ilmestada aastate lõikes, on toodud järgmine graafik:

⁷¹ Politseinfosüsteem ALIS;

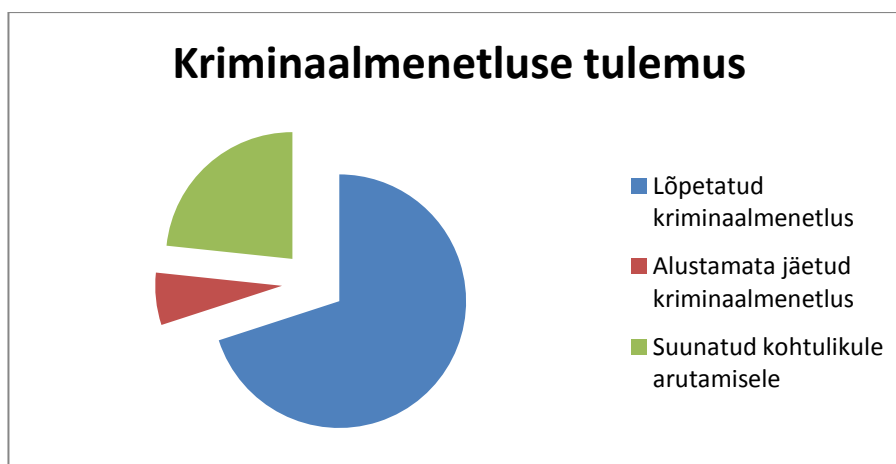
⁷² *Ibid*;

Joonis nr 1. Põhja prefektuuris registreeritud kuritegude arv aastate lõikes⁷³

2007. a alustati Põhja prefektuuris 2 KarS § 264 sätestatud kuriteokoosseisu tunnustega kriminaalasja; 2008. a 15 kriminaalasja; 2009. a registreeriti 1 kriminaalasi; 2010. a registreeriti 7 menetlust ning 2011. a 5 menetlust. Nagu näha on aastate lõikes kõige kõrgem registreeritud kuritegude arv 2008. a, mis on 50% kogu antud ajavahemikul registreeritud kuritegudest.⁷⁴

Märkimist väärib ka kriminaalrajade lõpetamiste, alustamata jätmise ja kohtulikule arutamisele suunamiste omavaheline suhtelisus, mis on toodud järgmisel joonisel:

Joonis nr 2. Kriminaalmenetluste tulemused Põhja prefektuuris⁷⁵

30-st menetlusest on Põhja prefektuuris lõpetatud kas siis prokuratuuris või uurimisasutuses 21, so umbes 70%, kahel korral on jäetud kriminaalmenetlus alustamata, mis on umbes 7%, ülejäänud 7

⁷³ Ibid;

⁷⁴ Ibid;

⁷⁵ Ibid;

korral on suunatud kriminaalasi kohtulikule arutamisele, mis on umbes 23% menetluste koguarvust Põhja prefektuuris.

Nagu juba samas peatükis eelpool kirjeldatud, on 30-st Põhja prefektuuris KarS § 264 koosseisu tunnustele vastavast kriminaalmenetlusest lõpetatud 21 menetlust.

Kriminaalmenetluse lõpetamise põhjuseks on enamal juhul asjaolu, et kuriteo toimepannud isikut ei õnnestu tuvastada, 21-st menetlusest on kriminaalmenetlus lõpetatud seetõttu 10-l korral; kriminaalmenetluse aluse puudumise tõttu lõpetati menetlus 7-l korral ning avaliku menetlushuvi puudumise tõttu 4-l korral. Kõikidest nendest alustati menetlust tunnustel, et looma suhtes lubamatu tegu on toime pandud julmal viisil ehk KarS § 264 lg 1 p 3 järgi 13-l korral; looma suhtes lubamatu tegu avalikus kohas ehk KarS § 264 lg 1 p 2 leidis aset 7-l korral; KarS § 264 lg 1 p 1 ehk looma suhtes lubamatu teo toimepanemine, kui inimest on sellise teo eest varem karistatud kvalifitseeriti 1-l korral.⁷⁶ Andmeid illustreerib järgnev tabel:

Tabel nr 2. Lõpetatud kriminaalmenetluste objektiivne koosseis.⁷⁷

Objektiivse koosseisu tunnus	Kvalifitseerimiste arv
Julm viis	14
Avalik koht	8
Isiku poolt, kes on varem sellise teo toime pannud	2

Lõpetatud menetlustest on julma viisi menetlejad tõlgendanud järgmiselt:

- Kriminaalmenetluses nr 07231802290- **kajaka vigastamine õhupüssist;**
- Kriminaalmenetluses nr 08230100503- **koerapoegade elusalt matmine;**
- Kriminaalmenetluses nr 08230101851- **koera surmavalt tulistamine;**
- Kriminaalmenetluses nr 08230102067- **kassi puruks kiskumine;**
- Kriminaalmenetluse nr 08230102142- **kassi kägistamine;**
- Kriminaalmenetlus nr 08230108047- **kassi tulistamine õhupüssist;**
- Kriminaalmenetluses nr 08230111051- **takuriidest kotis kasside ja koerte uputamine;**
- Kriminaalmenetluses nr 08230111848- **kassipoegade viskamine prügikonteinerisse;**

⁷⁶ Politseiinfosüsteem MIS;

⁷⁷ *Ibid*;

- Kriminaalasjas nr 09230106939- **koera tulistamine, mille tagajärjel saabus surm;**
- Kriminaalasjas nr 10230104695- **koera kaelapiirkonda torkamine ja löikamine kõõginoaga;**
- Kriminaalasjas nr 10230110301- **koera ketiga puu külge aheldamine ja tema hülgamine;**
- Kriminaalasjas nr 10230112496- **rõdul koera peksmine;**
- Kriminaalasjas nr 10230121423- **koera peksmine, mille tagajärjel koer suri;**
- Kriminaalasjas nr 11230105524- **puidust riidepuuga kassi peksmine, millega tekitati kassile vigastusi.**⁷⁸

Siinkohal tuleb märkida, et osad kuriteod, mis olid toime pandud julmal viisil, olid samas ka toime pandud avalikus kohas (08230100503; 08230111848; 10230112496).⁷⁹

Lõpetatud kriminaalmenetlustest 8-l korral kvalifitseeriti looma suhtes lubamatu teo toimepanemine avalikus kohas (KarS § 264 lg1 p 2).⁸⁰ Järgnevalt on loetletud kohad kriminaalmenetluste lõikes, mida menetlejad on pidanud avalikuks kohaks:

- Kriminaalmenetluses nr 08230102324- **maja majavärvate juures;**
- Kriminaalmenetluses nr 08230103441- **ühistu kasutuses olev prügikonteiner;**
- Kriminaalmenetluses nr 08230111848- **avalik tänava prügikast;**
- Kriminaalmenetluses nr 10230112496- **korteri rõdu;**
- Kriminaalmenetluses nr 10237300187- **laskeväli;**
- Kriminaalmenetluses nr 11230108828- **korterelamu esine tänav;**
- Kriminaalmenetluses nr 11230111684- **korterelamu hoov;**
- Kriminaalmenetluses nr 11230114421- **korterelamu hoov, kõrvaliste isikute juuresolekul.**⁸¹

Isiku poolt, kes on varem toime pannud sellise teo (KarS § 264 lg 1 p 1) on lõpetatud kriminaalmenetlustest kvalifitseeritud 2-l korral:

- Kriminaalmenetluses nr 07231802290- **kahtlustatav ei ole kindlaks tehtud;**
- Kriminaalmenetluses nr 08230103441- **kahtlustatav ei ole kindlaks tehtud.**⁸²

⁷⁸ *Ibid;*

⁷⁹ *Ibid;*

⁸⁰ *Ibid;*

⁸¹ *Ibid;*

⁸² *Ibid;*

Objektiivse koosseisu täitmatuse tõttu lõpetati kriminaalmenetlused järgmistel põhjustel:

- Kriminaalmenetluses nr 10230110301- **tõendamist ei leidnud julm viis**, st et ei leidnud kinnitust, et isik ei andnud koerale piisavalt süüa ja juua;
- Kriminaalmenetluses nr 10230112496- **tegemist ei ole julma viisiga**, st et koera turjast hoidmine ja pea vastu maad surumine ei ole julm kohtlemine;
- Kriminaalmenetluses nr 11230108828- kasvatamise eesmärgil koerale äigamine talle paar korda käe sõrmedega kergelt koonu pihta **ei ole looma suhtes lubamatu teo toimepanemine**.⁸³

Subjektiivse koosseisu täitmatuse tõttu lõpetati kriminaalmenetlus järgmisel põhjusel:

- Kriminaalasjas nr 07230101413- **teo toimepanijal puudus vähemalt kaudne tahtlus**;

Ühes kriminaalasjas (nr 10237300187) leidis tuvastamist, et tegu pandi toime hädakaitsega ehk tõendamist leidis **õigusvastastust välistav asjaolu**.

Prokuratuuri saadetud kriminaalasadade analüüsimiseks kasutas autor kohtueelse menetluse kokkuvõtteid ja kohtuotsuseid. Prokuratuuri saadeti 30-st kriminaalasjast 13 ja nendest prokuratuuri poolt lõpetati 4 kriminaalasia.⁸⁴ Prokuratuuri saadetud ja seal lõpetatud kriminaalasadade puhul on analüüsitud kohtueelse menetluse kokkuvõtteid ja prokuratuuri poolt koostatud kriminaalmenetluse lõpetamise määrusi. MIS'i kohaselt kohtueelse menetluse kokkuvõttega prokuratuuri saadetud ja kohtueelses menetluses lõpetamata kriminaalmenetlusi 6.⁸⁵ Järgnevalt analüüsitakse kohtueelse menetluse kokkuvõttega prokuratuuri saadetud kriminaalasadade kuriteokoosseisude objektiivseid ja subjektiivseid tunnuseid, võimalusel isikule määratud karistust.

Kriminaalmenetluses nr 08230100921 seisneb kuritegu selles, et nimelt hoidis isik koera mitmete kuude jooksul korteris kinni looma enese väljaheidete sees, võimaldamata koerale normaalset liikumist, toitmist ja muud hoolitsust, kuna ise ta selles korteris alaliselt ei elanud ning käis seal harva. Isik ei taganud koera toitmist, jootmist ega hoolitsust, mille tulemusena koer suri üldise kurtumise (köhetumise, nälgimise), joogivee puudumise ja ebanormaalse (väärastunud) söödavõtu tõttu jaanuaris 2008.⁸⁶ Objektiivse koosseisu tegu on looma abitusse seisundisse jätmine, st eluks vajaliku vee ja söögi andmata jätmine koerale, samuti loomale eluks vajalike tingimuste

⁸³ *Ibid*;

⁸⁴ *Ibid*;

⁸⁵ *Ibid*;

⁸⁶ Ringkonnaprokurör Leelet Kivioja süüdistatav Kai Sakkus'e vastu, kriminaalasi nr 08230100921, Harju Maakohus, kohtuotsus, 16.09.2008, lk 2;

mittevõimaldamine, st looma jätmine väljaheidete sisse elama võimaldamata sealjuures loomal vajalikul määral liikuda. Kuritegu on kvalifitseeritud KarS § 264 lg 1 p 3, st looma suhtes lubamatu teo toimepanemine julmal viisil. Julmaks viisiks on tõlgendanud kohus looma sellisel viisil abitusse seisundisse jätmist. Selle juhtumi tagajärjeks on ka looma surm, mis samuti on objektiivse koosseisu tunnus. Samuti on kohus leidnud, et tegu on toime pandud tahtlikult, mis täidab subjektiivse koosseisu.

Kohus määras isikule sellise teo toimepanemise eest karistuseks üldkasulikku tööd 180 tunni ulatuses, milleks anti aega 9 kuud. Samuti määrati isik kriminaalhooldaja järelevalve alla ning lisakaristusena võeti isikult ära loomapidamise õigus viieks aastaks. Lisaks mõisteti isikult välja sundraha 6525 krooni riigituludesse, kaitsjatasu osutatud õigusabi eest 1705 krooni ning ekspertiisitasu 600 krooni.⁸⁷

Kriminaalmenetluses nr 08230101796 on kohtueelse menetluse kokkuvõtte kohaselt tegu seisnenud selles, et isik, 04.02.2008.a olles omavoliliselt tunginud teisele isikule kuuluvale territooriumile, peksis seal ketis olevat koera. Tegu kvalifitseeriti KarS § 266 lg 1 (tungis omavoliliselt aiaga piiratud territooriumile)⁸⁸ ja KarS § 264 lg 1 p 3. Objektiivne koosseis looma julma kohtlemise koosseisu puhul on koera pekmine. Kohtueelse menetluse kokkuvõttest nähtub, et teod on kvalifitseeritud eraldi, samas aga kohtuotsuses⁸⁹ on isikut süüdistatud ainult KarS § 266 lg 1 järgi, KarS § 264 lg 1 p 3 kohta prokurör süüdistust pole esitanud. Kriminaalasjas pole kohtuotsust veel tehtud.

Kriminaalmenetluses nr 08230103219 seisneb kohtuotsuse alusel KarS § 264 lg 1 p 3 tegu selles, et isik elades Tallinnas korteris ning pidades samas korteris kahte väiksemat kasvu segaverelist koera, tekitas oma tahtliku käitumisega loomadele pikemaajalisi piinu ning kannatusi. Nimelt hoidis ta koeri mitme aasta jooksul kinni ühes toas loomade eneste väljaheidete sees, võimaldamata loomadele normaalset liikumist, arenemist ja hoolitsust. Selle tulemusena kasvasid ühe koera küüned nii pikaks, et küüneotsad kaardusid käpapadjanditesse, tekitades loomale kestvaid vaevusi ja valu, põletiku käpapadjandites ning takistasid käimist. Samuti jättis isik tahtlikult ravimata sama koera piimanäärme kasvaja, mis suurenes sedavõrd, et ulatus koera kõhu alt maani, tekitas koerale ebamugavustunnet ning takistas tema liikumist (koer ise kaalus 6,7 kg ning kasvaja 300-500 gr). Lisaks sellele hülgas ta mõlemad koerad 2008.a veebruari lõpus, kui kolis korterist minema,

⁸⁷ *Ibid*, lk 2;

⁸⁸ Karistusseadustik 06.06.2001, jõustunud 01.09.2002- RT I 2002, 44, 284...RT I, 29.12.2011, 1;

⁸⁹ *Prokurör Külli Aas süüdistatav Andreas Jaanson'i vastu*, kriminaalasi nr 08230101796, Harju Maakohus, kohtuotsus, 19.06.2008, lk 1;

mistõttu toimetati abitus seisundis koerad MTÜ Loomade Hoiupaika.⁹⁰ Objektiivse koosseisu tegu seisneb siinkohal eelpool nimetatud käitumisega loomadele pikemajaliste piinade ja kannatuste tekitamises. Tagajärjeks võib lugeda tegudega põhjuslikus seoses olevat küünte sissekasvamist ja piimanäärme paisumist. Subjektiivsele koosseisule viitab kohtuotsuses märgitud fraas: „...oma tahtliku käitumisega...“.

Kohus määras isikule sellise teo toimepanemise eest karistuseks 6 kuud vangistust, mida ei pöörata täitmisele, kui isik 18-kuulise katseaja kestel ei pane toime uut kuritegu ja täidab temale käitumiskontrolli ajaks pandud nõudeid, samuti võeti isikult viieks aastaks lisakaristusena ära loomapidamise õigus.⁹¹

Kriminaalmenetluses nr 08230105733 seisneb kohtuotsuse alusel tegu selles, et isik olles alkoholihoobes ja viibides 12.04.2008 hilisõhtul talu juures, tappis julmal viisil talus elanud väiksemat kasvu segaverelise koera, tekitades oma tahtliku käitumisega loomale füüsilist valu, piinu ning kannatusi ja põhjustas looma surma. Nimelt kägistas isik kõigepealt koera peenikese nõoriga ning seejärel uputas koera maja juures seisvasse veetünni. Peale koera tapmist viskas ta koera surnukeha lähedalasuvas metsatukas umbes 2m sügavusse vesisesse auku. Koer suri lämbumise või vedeliku sattumise järel kopsudesse. Kuritegu on kvalifitseeritud KarS'u § 264 lg 1 p 3 järgi.⁹² Antud kuriteos seisneb objektiivne koosseis koera kägistamises ja uputamises, mille tagajärjel saabus koera surm. Subjektiivsest küljest on tegu toime pandud tahtlikult.

Isikule määrati karistuseks üldkasulikku tööd 180 tundi, mille tegemiseks on aega 6 kuud, üldkasuliku töö tegemise ajaks allutati isik käitumiskontrollile ning lisakaristusena võeti isikult viieks aastaks ära koerapidamise õigus. Samuti mõisteti isikult välja kaitsetasud ja sundraha riigituludesse 6525 krooni.⁹³

Kriminaalmenetluses nr 1-08-14447 seisneb Tallinna Ringkonna kohtuotsuse alusel kuritegu selles, et et isik üritas 15.06.2008 õhtul julmal viisil tappa talus elavat segaverelist koera, põhjustades koerale füüsilist valu ja kannatusi. Talu peremees andis teisele isikule korralduse tappa talu koer, kuna loom oli muutunud üleliigseks. Korraldust täitma asudes sidus teine isik koera nõoriga kuuri seina külge kinni ning hakkas seejärel koeral kirvega pead otsast maha raiuma. Tegu ei õnnestunud

⁹⁰ Prokurör Leelet Kivioja süüdistatav Helju Merila vastu, kriminaalasi nr 1-08-4568, Harju Maakohus, kohtuotsus, 28.05.2008, lk 2;

⁹¹ *Ibid*, lk 1;

⁹² Prokurör Leelet Kivioja süüdistatav Andres Arvisto vastu, kriminaalasi nr 08230105733, Harju Maakohus, kohtuotsus, 15.10.2008, lk 1;

⁹³ *Ibid*, lk 2;

lõpule viia, kuna korduvad koera kaela tabanud kirvehoobid lõhkusid nööri, haavatud koer rabeles lahti ja jooksis minema. Loomaarsti arvamuse kohaselt tekitati koerale kirvehoopidega kaelale dorsaalse pinna nahale kuus haava ja marrastusi ning mõlema silma kõvaskestale ulatuslikud verevalumid. Haavad olid erineva pikkuse ja sügavusega (0,5 – 7 cm), pikim haav ulatus läbi naha ka kaela lihastesse.⁹⁴ Siinkohal seisneb tegu koera sidumises nööri kuuri seina külge ning üritamises kirvega koera pea maha raiuda, mille tulemusena tekitati koerale erinevaid vigastusi. Ringkonnakohus on asunud seisukohale, et isik on tahtlikult kihutanud teist isikut looma julmale kohtlemisele, kuigi kaitsja on seisukohal, et teo toimepanija ei kihutanud julmale kohtlemisele kuna isik ei andnud korraldusi mil viisil loom tappa. Ringkonnakohus aga väidab, et andes korraldust oma elukohas loom tappa, pidi ta teadma, millised vahendid tal selleks olemas on. Ei saa eeldada, et teo toimepanija läheb mujalt vahendit otsima. Isik tunnistati maakohtu otsusega süüdi sellele teole kihutamises, s.o KarS § 22 lg 2 - § 264 lg 1 p 3 järgi. Ringkonnakohus jättis otsuse muutmata. Kohtuotsusest nähtus veel ka, et teo täideviija oli kriminaalmenetluse vältamise ajal surnud.⁹⁵

Isikut karistati kuue kuu pikkuse vangistusega, mida vähendati nelja kuuni, koheselt kuulus ärakandmisele vangistus pikkusega üks kuu, ülejäänud vangistus jäeti tingimuslikult täitmisele pööramata, kui süüdistatav ei pane 18-kuulise ajaperioodi jooksul toime uut kuritegu ning täidab kontrollnõudeid. Lisakaristusena võeti isikult ära neljaks aastaks loomapidamise õigus.⁹⁶

Kriminaalmenetluses nr 10230105029 on kohtueelse menetluse kokkuvõtte kohaselt seisnenud looma julma kohtlemise tegu selles, et isik 05.04.2010.a kella 18.30 ajal viibides korteris pani toime looma suhtes lubamatu teo julmal viisil ja avalikus kohas, ja nimelt viskas 5. korruse korteri aknast välja koera, kes kukkus tänavale maja trepikoja ette ja suri kukkumise tagajärjel. Tegu on koera aknast välja viskamine, mille tagajärjel saabus looma surm. Samuti on tegu kvalifitseeritud KarS § 264 lg 1 p 3-le lisaks ka p 2, mis on teo toimepanemine avalikus kohas. Menetleja on avalikuks kohaks pidanud kortermaja trepikoja esist. Subjektiiivne koosseis on täidetud, st et tegu on toime pandud vähemalt kaudse tahtlusega. Antud kriminaalmenetluse kohta puudub avalik kohtuotsus.

⁹⁴ *Prokurör Leelet Kivioja süüdistatav Fridel Vilbiks'i vastu*, kriminaalasi nr 1-08-14447, Tallina Ringkonnakohus, kohtuotsus, 18.05.2009, lk 2;

⁹⁵ *Ibid*, lk 2;

⁹⁶ *Ibid*, lk 2;

Alustamata jäeti Põhja prefektuuris ajavahemikul 2007-2011. a 2 kriminaalmenetlust: 10230121802 ja 11230104783.⁹⁷

Kriminaalmenetluses nr 10230121802 seisnes koeraomaniku poolt esitatud avalduses tegu selles, et keegi oli tema aia alt taldriku koos siniste kuubikutega sisse lükanud. Sinised kuubikud olid kaetud pasteediga ning avaldaja koer sõi need ära, mille tagajärjel sai mürgistuse ja suri. Menetluses ei olnud võimalik kindlaks teha, et eelpool kirjeldatud eluline juhtum oleks aset leidnud, seega objektiivse koosseisu täidetud ei leidnud kinnitust, seetõttu ka menetlus lõpetati.⁹⁸

Kriminaalmenetluses nr 11230104783 Eesti Loomakaitse Seltsi poolt esitatud avaldusest nähtus, et 31.03.2011.a. leiti avalikus kohast koera vägivallatunnustega surnukeha. Kriminaalmenetluses ei õnnestunud kindlaks teha, et koera julm kohtlemine toimus just avalikus kohas, see et surnukeha leiti avalikus kohas ei tähenda veel, et ta seal ka tapeti. Mis puutub looma suhtes lubamatu teo toimepanemisse eriti julmal viisil, siis antud avalduse lahendamisel võeti politsei poolt ühendust Loomade Hoiupaigas praktiseeriva veterinaariga, kes teostas koera surnukeha esialgse vaatluse ning andis arvamuse, et koerale on tekitatud alumiste ribide alla 3-4 cm pikkune torkehaav, mis ulatub kopsudesse ning tekitab koerale hingamispuudulikkuse ja põhjustas surma.

Sellisel viisil saabub surm mõne minutiga ning seda ei saa pidada eriti julmaks surmamise viisiks. Seega menetlust ei alustatud selle tõttu, et täidetud ei ole kuriteo objektiivne koosseis.⁹⁹

2.2. Järeldused ja ettepanekud

Empiirilise uuringu tulemustest nähtub, et KarS §-s 264 sätestatud kuriteokoosseisu- looma julma kohtlemist, rakendati Põhja prefektuuris küllaltki vähe. Ajavahemikul 2007-2011 registreeriti Eestis kokku 122 kuritegu, Põhja prefektuuris 30 kuritegu. Põhja prefektuuris alustatud kriminaalmenetlustest on uurimisasutuses lõpetatud 17-l korral ja 4-l korral on kriminaalmenetluse lõpetanud prokuratuur, kokku on kriminaalmenetlused lõpetatud 21-l korral. Kohtuotsuseni on jõudnud KarS § 264 osas 4 kriminaalmenetlust, 2 prokuratuuri suunatud kriminaalasja ei ole veel lahendit saanud. Kahel korral jäeti kriminaalmenetlus alustamata. Enim, 20-l korral on alustatud

⁹⁷ Politseiinfosüsteem MIS;

⁹⁸ *Ibid*;

⁹⁹ *Ibid*;

kriminaalmenetlustest kvalifitseeritud KarS § 264 lg 1 p 3 järgi, so looma suhtes lubamatu teo toimepanemine julmal viisil. Mõne võrra vähem, 9-l korral on kuritegu kvalifitseeritud KarS § 264 lg 1 p 2 järgi, so looma suhtes lubamatu teo toimepanemine avalikus kohas. Kahel korral on registreeritud looma suhtes lubamatu teo toimepanemine isiku poolt, kes on varem sellise teo toime pannud ning kvalifitseeritud KarS § 264 lg 1 p 1 järgi, kuid mõlemas menetluses ei ole tuvastatud teo toimepanijat, seega jääb arusaamatuks selline kvalifikatsioon.¹⁰⁰

Julma viisina on praktikas tõlgendatud üldjuhul looma peksmist- 7 kriminaalasjas, pikaks ajaks toidu ja veeta jätmist- 3 kriminaalasjas, õhupüssist või tulirelvast tulistamist- 4 kriminaalasjas, löike- või torkeriistaga looma ründamist- 2 kriminaalasjas ja looma sellisesse seisundisse jätmist, mis piirab tema liikumisvabadust ja/või sunnib teda elama enda rooja sees- 2 kriminaalasjas. Samuti võib märgata, et erinevad menetlejad tõlgendavad sarnaseid situatsioone erinevalt. Mõnel puhul on looma terariistaga ründamine kvalifitseeritud kuriteona (vt kriminaalmenetlus nr 1-08-14447, lk 35) teisel puhul on jäetud menetlus alustamata (vt kriminaalmenetlus nr 11230104783, lk 37).¹⁰¹

Avaliku kohana on käsitletud enamasti korterelamute ümbrus (st tänav)- 5 kriminaalasjas, ühiskondlikuks kasutamiseks mõeldud prügikastid/konteinerid- 2 kriminaalasjas ja korteri rõdu- 1 kriminaalasjas. Samuti on avalikuks kohaks loetud laskevälja, kus on küll olemas kolmandatele isikutele juurdepääs, aga menetluses ei ole tuvastatud kolmandate isikute avaliku rahu ja moraalitunde häirimine.¹⁰² Ent avaliku kohana ei ole kvalifitseeritud näiteks kõigile kasutamiseks mõeldud metsa ja jõge, millele samuti on olemas igäühe juurdepääs.

Ühel juhul on kriminaalmenetlus lõpetatud subjektiivsete tunnuste puudumise tõttu: (kriminaalasi nr 07230101413) ei leidnud tõendamist, et kuritegu on toime pandud vähemalt kaudse tahtlusega. Ühel juhul (kriminaalasi nr 10237300187) oli tegemist looma suhtes hädakaitsega, st, et tegu oli õiguspärane. Ühel juhul (kriminaalasjas nr 1-08-14447) sai teo toimepanija karistada looma julmale kohtlemisele kihutamise eest, selles samas kuriteos oli täideviija kriminaalmenetluse jooksul surnud ning tema suhtes seetõttu menetlus lõpetati. 30-st kriminaalasjast mitte üheski ei olnud teo toimepanijaks juriidiline isik.¹⁰³

Ühes kohtuotsuses (kriminaalasjas nr 1-08-14447) määrati süüdimõistetule vangistus 4 kuud, millest ta pidi ära kandma 1 kuu. Enamikel, st 3-s kohtuotsuseni jõudnud kriminaalasjas allutati isik

¹⁰⁰ Politseiinfosüsteemid ALIS ja MIS;

¹⁰¹ Politseiinfosüsteem MIS;

¹⁰² *Ibid*;

¹⁰³ *Ibid*;

käitumiskontrollile ja mõisteti üldkasulikku tööd tegema, mille suuruseks oli kahel korral 180 tundi. Kõigi 3 kohtuotsustega võeti süüdimõistetult ära lisakaristusena loomapidamisõigus- 2 korral, viieks aastaks, 1 korral neljaks aastaks. Lõpetatud kriminaalasjas nr 10230104695 määrati isikule tasuda riigituludesse 120 eurot ja kriminaalasjas nr 10230121423 määrati isikule tasuda riigituludesse 280 eurot ja tasuda kriminaalmenetluse kulud summas 33.33. eurot; kriminaalasjas nr 11230105524 määrati lõpetamise määrusega isikule kohustus teha 100 tundi üldkasulikku tööd, samuti ka kriminaalasjas 11230114421.

Autor teeb valdkonna menetlejaile ettepaneku pöörata tähelepanu KarS §-s 264 lg 1 p 2 sätestatud kuriteokoosseisu rakendamisele, kuna eelpool analüüsitud kriminaalasiade materjalidest nähtub, et kuritegu on kahel juhul kvalifitseeritud küll julmal viisil toimepanduks, aga tähelepanuta on jäetud, et tegu on toime pandud ka avalikus kohas (kõigile kasutamiseks mõeldud jõgi ja mets). On ju kaitstavaks õigushüveks siiski avalik rahu, mille korral peaks enim tähelepanu pöörama sellele, kus looma suhtes lubamatu tegu on toime pandud. Selline ebaõige kvalifitseerimine on näidanud, et teos püütakse tõendada pigem julma viisi, ja avalik koht jäetakse tagaplaanile.

Autor leiab, et looma suhtes lubamatu teo toimepanemine julmal viisil, avalikus koha ja korduv lubamatu teo toimepanemine looma suhtes võiks kuriteona olla karistatav ka ettevaatamatusest, kuna on selgunud, et näiteks pikemaajalist looma söögi ja joogi ning vajaliku hooleta jätmist on käsitletud ettevaatamatu teona ning ei ole karistatav. Kui looma suhtes lubamatu teo toimepanemise kuritegu oleks karistatav ka ettevaatamatusest toimepanduna, aitaks see kaasa loomaomanike hoolsamaks muutumisele loomakaitseaduse nõuete järgimisel.

Eestis on vaidlusi tekitanud looma julma kohtlemise kuriteokoosseisuga kaitstav õigushüve, mistõttu lõputöö autor teeb ettepaneku luua karistusseadustikus eraldi peatükk eluslooduse/fauna vastu suunatud süütegude kohta. See on vajalik, kuna loomi võib tänapäevasele teaduse seisukohtade arengule tuginedes lugeda sarnaselt inimestele elusolenditeks, kellel on psühholoogiline tunnetusväli ning kes tunnevad füüsilist valu. Seda näitab ka LoKS § 4 lg 1 sõnastus: „Looma suhtes lubamatu tegu on /.../ või talle valu ja välditavaid füüsilisi ja vaimseid kannatusi põhjustav tegu...”¹⁰⁴

Autor teeb KarS §-s 264 sätestatud kuriteokoosseisu rakendamiseks järgnevad ettepanekud:

¹⁰⁴ Loomakaitseadus 13.12.2000, jõustunud vastavalt seaduse §-le 82- RT I 2001, 93, 566...RT I, 29.12.2011, 1;

- Pöörata enam tähelepanu süütekoosseisu objektiivse koosseisu tunnuse „avalik koht“ olemasolu või puudumise tuvastamisele;
- Kaaluda täienduste sisseviimist KarS § 264 sätestatud kuriteokoosseisu lisades ettevaatamatusest julmal viisil, avalikus kohas looma suhtes toime pandud lubamatu teo ja isiku suhtes, kes on eelnevalt looma suhtes lubamatu teo toime pannud, karistatavaks muutmiseks;
- Luua karistusseadustikus eraldi peatükk, millega oleks hõlmatud eluslooduse/fauna vastased süüteod.

Autor leiab, et ettepanekute arvestamisel oleks võimalik parendada KarS §-s 264 sätestatud kuriteokoosseisu rakendamise praktikat ning seeläbi tagada ka õigusnormide järgimine ning õigushüvede kaitstus.

KOKKUVÕTE

Käesolev lõputöö on kirjutatud teemal „Karistusseadustiku (KarS) §-s 264 sätestatud kuriteokoosseisu- looma julm kohtlemine rakendamine Põhja prefektuuri praktikas 2007-2011”. Lõputöö eesmärgiks oli anda ülevaade ja analüüsida, milline on looma julma kohtlemise kuriteokoosseisu rakendamise praktika Põhja prefektuuris ning esitada ettepanekuid.

Esimeses peatükis anti teoreetiline ülevaade KarS §-s 264 sätestatud kuriteokoosseisust, kirjeldati kuriteokoosseisuga kaitstavat õigushüve ja objektiivseid ning subjektiivseid koosseisutunnuseid. Karistusõigusliku normiga kaitstavaks õigushüveks on käesoleval ajal avalik rahu, mitte looma tervis ja heaolu. Objektiivse koosseisu tunnusteks on looma suhtes lubamatu teo toimepanemine, kui isikut on sellise teo eest varem karistatud; looma suhtes lubamatu teo toimepanemine avalikus kohas ja/või julmal viisil. Subjektiivne kuriteokoosseisu tunnus on vähemalt kaudne tahtlus. Esimeses peatükis on õigushüve alapeatüki juures välja toodud erinevaid praktikanäiteid teiste riikide kogemustest ja kehtivatest seadustest.

Teises peatükis vaatles ja analüüsis autor Põhja prefektuuri poolt ajavahemikul 2007-2011 alustatud, alustamata jäetud ja lõpetatud kriminaalasju. Valimi moodustas 30 kriminaaltoimikut, kus vaadeldi kriminaalmenetluse lõpetamise määruseid, kriminaalmenetluse mitte-alustamise teatiseid, kriminaalmenetluse kokkuvõtteid ning kohtuotsuseid. Analüüs näitas, et looma julma kohtlemist rakendatakse praktikas vähe, nimetatud ajavahemikul on mõistetud 4 kohtuotsust, kus mitte üheski pole tulnud arutluse alla avaliku koha sisustamine antud õigusnormi valguses, küll aga arutletud julma viisi üle. Kohtueelses menetluses lõpetati 21 kriminaalasja ning kahel korral kriminaalmenetlust ei alustatud; kahes menetluses ei ole kohtuotsust veel tehtud. 20-1 korral on tegu kvalifitseeritud KarS § 264 lg 1 p 3 (s.o julmal viisil) järgi; 9-1 korral KarS § 264 lg 1 p 3 (s.o avalikus kohas) järgi ja kahel korral KarS § 264 lg 1 p 1 järgi. Julma viisina on praktikas käsitletud looma peksmist, pikaks ajaks toidu ja veeta jätmist, õhupüssist või tulirelvast tulistamist, löike- või torkeriistaga looma ründamist ja looma sellisesse seisundisse jätmist, mis piirab tema liikumisvabadust ja/või sunnib teda elama enda rooja sees. Avalikuks kohaks on tõlgendatud korterelamute ümbrus (st tänav), ühiskondlikuks kasutamiseks mõeldud prügikastid/konteinerid ja korteri rõdu. Kahel korral on küll tegu

kvalifitseeritud nagu oleks tegu toime pandud isiku poolt, keda on eelnevalt karistatud looma suhtes lubamatu teo toimepanemise eest, aga kriminaalasja materjalidest ei tule selline korduvus välja.

Lõputöö tulemustest lähtuvalt tegi autor mitmeid ettepanekuid.

Pöörata menetluses suuremat tähelepanu kuriteokoosseisu tunnusele- avalik koht;

Muuta looma julma kohtlemise kuriteokoosseis karistatavaks ka ettevaatamatusest;

Luu KarS'i eraldi peatükk, millega on hõlmatud eluslooduse/fauna vastased süüteod.

SUMMARY

The title of this thesis is „The Applied Practice of Animal Cruelty between 2007-2011 in North Prefecture“. The aim of the thesis was to provide an overview and to analyze the application practice of cruel treatment of animals and if necessary make suggestions to improve the procedural practice.

In order to fulfill the aim of the research the author set the following tasks: to give an overview and analyze the theoretical approach to the criminal offence defined by Penal Code § 264; to analyze the procedural practice of North Prefecture in the criminal cases of cruel treatment of animals and if possible, make suggestions to the investigators of this field to improve the criminal procedure.

In compliance with the research tasks, the author of this thesis carried out an empiric research and an examination of the documents.

A further study of the criminal files showed that in the years of 2007 to 2011 in North Prefecture, 30 cases which had the characteristics of Penal Code § 264 were registered. Of the entire number of cases, 4 of them received the court adjudication. Further 21 cases were closed already in the investigative institution. In 20 cases the act was qualified as a forbidden act against an animal, committed in a cruel way; in 9 cases the act was committed in a public place and in 2 cases the act was committed by a person who has previously committed a forbidden act against an animal.

The research revealed that in four cases, the act was qualified inappropriately. In 2 cases the act was qualified as if it had been committed in a cruel way, overriding the fact that the act was also committed in a public place and at 2 times the act was qualified as if the perpetrator had previously committed a forbidden act against an animal, but actually the perpetrator had not been identified during the investigation.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Kundera, M., "Olemise talumatu kergus", (1984), <www.tsitaat.com/tsitaadid/teemad/loom> ,
(26.03.2013)

Eesti Loomakaitse Selts, „ELS lugu: Loomade julm kohtlemine on endiselt Eestis probleemiks“
(2011), < www.loomakaitse.ee/?q=node/939> (12.03.2012);

Kauber, M., "Sotsiaalhoolekande ajalugu", (2012), Tallinna Ülikooli Pedagoogiline Seminar;

Great Ape Protection, "The Great Ape Project: Declaration on Great Apes" (2008),
<www.greatapeproject.org/en-US> (12.03.2013), Refereeritud: MTÜ AUH, "Loomade
õigused Eesti õigussüsteemis" <www.auh-auh.ee/artiklid/loomade_oigused.pdf>,
(12.03.2013);

Karistusseadustiku ja selle muutmisega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu (931 SE,
Riigikogu X koosseis) seletuskiri- <www.riigikogu.ee>;

Sootak, J., "Eetilised valikud ja karistusõigus" (lk 3). Tartu Ülikool,
<[www.eetika.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1049957/Eetilised+valikud+ja+karis-
tus%F5igus.pdf](http://www.eetika.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1049957/Eetilised+valikud+ja+karistus%F5igus.pdf)>, (04.04.2013);

I. Kant. Werke. Bd IV, lk 579. Refereeritud: Aas. N. 2009. § 264. Looma julm kohtlemine.
Raamatus „Karistusseadustik. Kommenteeritud väljaanne. 3. Trükk“ (lk 692). Tallinn
Kirjastus Juura;

Aas. N. 2009. § 264. Looma julm kohtlemine. Raamatus „Karistusseadustik. Kommenteeritud
väljaanne. 3. Trükk“ (lk 692-694; 659; 684-685). Tallinn Kirjastus Juura;

Roots, S., „Loomade õigused“, ettekanne, (2012), lk 6;

Loomakaitseseadus 13.12.2000, jõustunud vastavalt seaduse §-le 82- RT I 2001, 93, 566...RT I,
29.12.2011, 1;

MTÜ AUH, "Loomade õigused Eesti õigussüsteemis" < www.auh-auh.ee/artiklid/loomade_oigused.pdf>, (12.03.2013), lk 4;

Constitution of the Republic of Ecuador, last updated 31.01.2011, Published in the Official Register 20.10.2008, <pdba.georgetown.edu/Constitutions/Ecuador/english08.html> (12.03.2013);

The Criminal Code of Finland, jõustunud 1889, välja otsitud kodulehelt Legislationline, <legislationline.org/documents/section/criminal-codes>, 12.03.2013;

The Criminal Code Of The Russian Federation, jõustunud 13.06.1996, välja otsitud kodulehelt Legislationline: <legislationline.org/documents/section/criminal-codes>, 12.03.2013;

Sootak, J. ja Pikamäe, P., Karistusseadustik: Kommenteeritud väljaanne 3tr, (Tallinn: Juura, 2009), (lk 66-70; 477, 693, 365)

Raudvere, P., Väärteokoosseis Eesti karistusõiguses, Magistritöö (Tartu Ülikool, 2009), lk 31;

Riigikohtu lahend nr 3-1-1-48-04, 2004, välja otsitud Riigikohtu kodulehelt <http://www.riigikohus.ee/?id=11&tekst=123240400> 12.03.2013;

Sootak, J., Süüteomõiste ja deliktistruktuur (Tallinn: Kirjastus Juura, 2003), lk 31;

Riigikohtu lahend nr 3-1-1-16-02, 2002, välja otsitud Riigikohtu kodulehelt <http://www.riigikohus.ee/?id=11&tekst=123240400> 12.03.2013;

Karistusregistri seadus (KarRS), 17.02.2011, jõustunud 01.01.2012, RT I, 29.12.2011, 1 , välja otsitud <www.riigiteataja.ee/akt/129122011226> , 16.04.2012;

931 SE, Riigikogu X koosseis, ref Aas, N., Karistusseadustik: Kommenteeritud väljaanne 3tr, (Tallinn: Juura, 2009), lk 694;

Korraldusseadus 23.02.2011, välja otsitud Riigiteataja kodulehelt <https://www.riigiteataja.ee/akt/122032011004> 16.04.2012

Politsei ja piirivalve seadus 06.05.2009, jõustunud 01.01.2010, osaliselt 01.01.2012 RT I 2009, 62, 405... RT I, 29.12.2011, 1, välja otsitud <www.riigiteataja.ee/akt/129122011028> , 16.04.2012;

Riigikohtu lahend nr 3-1-1-60-09, 2009, välja otsitud Riigikohtu kodulehelt <http://www.riigikohus.ee/?id=11&tekst=123240400> 12.03.2013;

- Riigikohus, „Kuriteo- ja vääртеasjad - Riigikohus“ (2011),
 <www.google.ee/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.riigikohus.ee%2Fvfs%2F1259%2FKaristusoigus_Kriminaalmenetlus_Vaarteomenetlus_TRT_TLN_ring2011.a.xls&ei=8PdGUeW_EeG_0QWykIHACQ&usg=AFQjCNFS8XJp8M79tOheKYSgmEu_zNvKvA> (18.03.2012);
- Massachusetts Society for the Prevention of Cruelty to Animals. „What is Animal Cruelty?“,
 <www.mspca.org/programs/cruelty-prevention/animal-cruelty-information/>
 (18.03.2012);
- K. Saarmann ja K. Matto, lk 21, ref. Schmidt, I., “Tapmine kvalifitseeritud asjaoludel” (2012),
 <dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/26705/Schmidt_Indra.pdf.txt?sequence=3>, (18.03.2013);
- H. Kadari, lk 20-21, ref. Schmidt, I., “Tapmine kvalifitseeritud asjaoludel” (2012),
 <dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/26705/Schmidt_Indra.pdf.txt?sequence=3>, (18.03.2013);
- I. Rebane, lk 147, lk 355-356, lk 377 ref. Schmidt, I., “Tapmine kvalifitseeritud asjaoludel” (2012),
 <dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/26705/Schmidt_Indra.pdf.txt?sequence=3>, (18.03.2013);
- J. Sootak, lk 89 ref Schmidt, I., “Tapmine kvalifitseeritud asjaoludel” (Tartu Ülikool 2012),
 <dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/26705/Schmidt_Indra.pdf.txt?sequence=3>, (18.03.2013);
- J. Sootak, P. Pikamäe, lk 366; 245 ref. Schmidt, I., “Tapmine kvalifitseeritud asjaoludel” (Tartu Ülikool 2012),
 <dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/26705/Schmidt_Indra.pdf.txt?sequence=3>, (18.03.2013);
- Riigikohtu lahend 18.01.2005. a kohtuotsus nr 3-1-1-97-04 ref Schmidt, I., “Tapmine kvalifitseeritud asjaoludel” (Tartu Ülikool 2012),
 <dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/26705/Schmidt_Indra.pdf.txt?sequence=3>, (18.03.2013);

RKKK 14.03.2007. a kohtuotsus nr 3-1-1-114-06 ref Schmidt, I., “Tapmine kvalifitseeritud asjaoludel” (Tartu Ülikool 2012), <dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/26705/Schmidt_Indra.pdf.txt?sequence=3>, (18.03.2013);

Schmidt, I., “Tapmine kvalifitseeritud asjaoludel” (Tartu Ülikool 2012), <dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/26705/Schmidt_Indra.pdf.txt?sequence=3>, (18.03.2013);

W. Gropp. “Subjektiiivne teokoosseis, süü ja vastutuse subjektiiivsed alused”. *Juridica*, 2004, nr 3, lk 176-182, ref. Jõgi, M., “Tahtluse vormid ning nende eristamine teoorias ja praktikas”. Tartu Ülikool, 2010, lk 8, <www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=52421/J%F5gi_Tahtluse+vormid.pdf>, (18.03.2013);

H. Mannheim. *Mens Rea in German and English Criminal Law. Journal of Comparative Legislation and International Law. 3rd series, 1935, Vol. 18, p 85* ref. Jõgi, M., “Tahtluse vormid ning nende eristamine teoorias ja praktikas”. Tartu Ülikool, 2010, lk 8, <www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=52421/J%F5gi_Tahtluse+vormid.pdf>, (18.03.2013);

StGB § 15. Internetis: <http://www.gesetze-im-internet.de/stgb/>, ref. Jõgi, M., “Tahtluse vormid ning nende eristamine teoorias ja praktikas”. Tartu Ülikool, 2010, lk 8, <www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=52421/J%F5gi_Tahtluse+vormid.pdf>, (18.03.2013);

M. Bohlander. *Principles of German Criminal Law. Oxford, 2009, p 63* ref. Jõgi, M., “Tahtluse vormid ning nende eristamine teoorias ja praktikas”. Tartu Ülikool, 2010, lk 8, <www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=52421/J%F5gi_Tahtluse+vormid.pdf>, (18.03.2013);

Jõgi, M., “Tahtluse vormid ning nende eristamine teoorias ja praktikas”. Tartu Ülikool, 2010, lk 8, <www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=52421/J%F5gi_Tahtluse+vormid.pdf>, (18.03.2013);

P. Pikamäe. *Kavatsetus, otsene ja kaudne tahtlus - kolmeliigiline tahtlus karistusseadustikus. Juridica, 2001, nr 7, lk 462* ref. Jõgi, M., “Tahtluse vormid ning nende eristamine teoorias

ja praktikas”. Tartu Ülikool, 2010, lk 8,
<www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=52421/J%F5gi_Tahtluse+vormid.pdf>,
(18.03.2013);

Jõgi, M., “Tahtluse vormid ning nende eristamine teoorias ja praktikas”. Tartu Ülikool, 2010, lk 8,
<www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=52421/J%F5gi_Tahtluse+vormid.pdf>,
(18.03.2013);

Sootak, J., Karistusseadustik: Kommenteeritud väljaanne 3tr, (Tallinn: Juura, 2009), lk 71;

Seletuskiri karistusseadustiku eelnõu juurde. Internetis:
<web.riigikogu.ee/ems/saros/9916/991610003.html>, ref. Jõgi, M., “Tahtluse vormid ning
nende eristamine teoorias ja praktikas”. Tartu Ülikool, 2010, lk 8,
<www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=52421/J%F5gi_Tahtluse+vormid.pdf>,
(18.03.2013);

RKKK 3-1-1-81-06; 2006;

Pikamäe, P., Karistusseadustik: Kommenteeritud väljaanne 3tr, (Tallinn: Juura, 2009), lk 92-94;

Politseiinfosüsteem ALIS;

Politseiinfosüsteem MIS.

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Tabel nr 1. KarS § 264 rakendamise praktika Eestis ja Põhja prefektuuris	29
Joonis nr 1. Põhja prefektuuris registreeritud kuritegude arv aastate lõikes.....	30
Joonis nr 2. Kriminaalmenetluste tulemused Põhja prefektuuris.....	30
Tabel nr 2. Lõpetatud kriminaalmenetluste objektiivne koosseis.....	31

LISA 1. Kriminaaltoimikute vaatluse plaan

